Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

הײנט 10 זייטען

נײַער פאלקסבלאט

№ 247 | Łódź, Wtorek, 25 października 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, כ"ה תשרי תרצ"ג | № 247

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

ZNAK OCHR.

FABRYKA SUKNA JÓZEF FRÄNKEL BIELSKO DEKATYZOWANY

JÓZEF FRÄNKEL, BIELSKO

Fabryka sukna

עמפפעהלט דער געעהרטער קונדשאפט צום הערבסט און ווינטער-סעזאן דעם גרעסטען אויסוואהל פון איהרע פיינסטע אויס-ארבייטונגען פון **קאמגארן** אין די שענסטע מוסטערן און פארבען, אזוי-ווי **מאדע- ווי גלאטע-ווארען**

אין איהר אייגענעם פאבריקס-לאגער

אין לאדז, פיעטריקאווער 27

פראנט 1 שטאק טעל. 192-28

די ג' קונדשאפט ווערט געבעטען אכטונג צו געבען אויף אונזער פאטענטירטע שוצמארקע, וואס איז א גאראנטיע פאר די פיינסטע ביליצער סחורה. ווי אויך ביי איהרע ג' אפנעהמער.

אריגינאלע פאבריקס-פרייזען.

מאשין-מצות

ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דינע ווי אויך

מצה-מעהל, אייער-פערפל

און סוכארקעס

לויט קארלסבאדער סיסטעם.

מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-באקאנטע און

אלעריי פרישע געבעקסען

פון אונזער איבעראל-באוואוסטער

צוקערניע

ב. ווייגבערג

38 פיעטריקאווער 38

טעל. 143-82.

שבועה דאורייתא

דאנערשטאג, דעם 27 אקטאבער 1932 10 א זייגער פריה, ווערט אין דער אלטשטעטישער שוהל שווערען **אברהם לייזער שטריגלער** פון זגערזשער 62, וועגען א סכסוך וואס מיר קומט געבארגטע 40 זל. און ער לייקענט עס אפ. אויב דער שולדיגער וועט ערלעדיגען דעם חוב גוטוויליג וועט געטיילט ווערען לעקיך און בראנפען.

מיט אכטונג **א. פריינדליך.**

Dr. med. **H. ŁUBICZ**

ספעצ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.

צעגעלניאנא 7. טעל. 32-141

נעמט אן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאכמ. און פון 5—8 אווענד. זונטאג פון 9—11 בייטאג.

רעשטען

לאדז, נאוואמיעסקא 5

פראנט, 2-טער שטאק

פערשידענע **קאמגארנס** ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער אויף **אנציגער** און **פאלטענס** ווי אויך די מאדערנסטע **דאמען-שטאפען** אויף פאלטנס און קאסטיומען

מיט 30% ביליגער

קומט און איבערצייגט אייך, ביי

SZCZĘSLIWY

געדענקט נאר

אין **פראנט, II שטאק**

פאלקס-אוניווערזיטעט

ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין לאדז.

היינט, דינסטאג, דעם 25. אקטאבער. 8.30 אווענד קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, שרודמיעסקא 29

א פארלעזונג

אויף ד. ט.: „יודען און יודישקייט אין אמעריקא".

רעפערירען וועט דער שריפטשטעלער און געלעהרטער

ה' יצחק ריבקינד

— פון — אמעריקא

„שיר" „שיר"

לאדזשער „שיר"

ייד. מוזיק-פאריין

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטש-גאס 20.

דינסטאג, ד. 1. נאוועמבער 1932, 8.45 אוונט קומט פאר דער ערעפנונגס-קאנצערט פון סעזאן 1932/33 פון

„שיר"-כאר

אונטער דער לייטונג פון פראפ. **י. פיינוישיס**

סאליסטן: פראפ. **א. ווייסאק** (סאפראן) — ווארשע, ס. הראפיוניק (סאפראן) און ה' הארן (טענאר).

ביים קלאוויר: פראפ. **ל. לאקס.**

אין פראגראם: קלאסישע ווערק און יידישע פאלקס-לידער, וועלכע זיינען נאך ביז איצט אין לאדזש נישט אויפגעפירט געווארן.

בילעטן פון 75 גר. ביז 3.50 צו באקומען ביי דער פילהארמ.-קאסע

פאר גאלד, בריליאנטן, ביזשוטעריע און לאמבארד-קוויטעס

צאהלט די העכסטע פרייזען

איזידאר פיאלקא, פיעטריקאווער 7

Dr. Z. RAKOWSKI

ספעציאליסט פאר

אויערען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען

11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)

טעל. 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעמט אויך אן אין לאמשניצע זגערזשער 17 פון 11—2.

אין כעלמי פון 8—9 פריה.

FABRYKA SUKNA

A. D. SZPIRO

BIAŁYSTOK

קאמיסיאנסלאגער ביי דער פירמע

ג. שציבוק

פעטריקאווער 61, טעלעפאן 24-000

6503

אויפרוף

צו אלע לאדזער יודען בכלל און קצבים שעכטערס, העקערס בפרט

דער ראבינאט האט פיל מאל מפרסם געמאכט דעם איסור פון פרעמדע שחיטה און בכלל זה **כוינער שחיטה איז אין לאדז גע'אסרט אלס שחוטי חוץ**, און דאס איז אפענטליך געווארען, יעצט איז עפיס נפרץ געווארען וואס מ'ברענגט קיין לאדז די כוינער שחיטה, דאס איז א מכשול הרבים פון נבלות וטרפות, זענען מיר שטרענג מזהיר יעדער לאדזער יוד, נישט קויפען פלייש אלס כשר פון כוינער שחיטה, וואס טראגט דעם שטעמפעל כשר כוינע לאדז, נאר אזא פלייש וואס האט דעם שטעמפעל כשר לאדז. **כוינער שחיטה איז גע'אסרט אלס בשר חוץ און א שאלה אויף די כלים.** דער שעכטער, איבערהויפט דער העקער, וואס וועט פערקויפען כוינער שחיטה אלס כשר, וועט פערלירען זיין חזקת כשרות, דאס וועט ווערען קאנטראלירט דורך שטרענגע השגחה אויך אין וואורשטען-פאבריקען און רעסטאראציעס.

לאדזער ראבינאט.

דעם טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס דער **פאמיליע מינטוס** צוליב דעם טויט פון זייער יונג-פערשטארבענעם זוהן, אונזער לאנג-יעהריגען פערוואלטונגס-מיטגליד

ב"ע ה' אברהם מינטוס

צו דער לויה וועלכע וועט פארקומען היינט, דינסטאג, 12 מיטאג, פון דעם טהרה-הויז אויף דעם בית החיים, לאדענן מיר איין אלע אונזערע מיטגלידער צו קומען אפגעבען דעם פערשטארבענעם דעם לעצטען כבוד.

די פערוואלטונג פון הילפס-פעראיין **„תומכי אורחים"**

6529

חבר יחיאל,

אתך אנחנו בצערך

למות עליך

אמך ז"ל

זלדה לויפר. אשר שאפירא ורעיתו.

זאב רוטקופף. צבי ריינארט.

6518

הננו מביעים בזה את השתתפותנו החמה בצערו של חברנו

ה' **יחיאל ציטרינובסקי** במות עליו

אמו ז"ל

בעבודתו המסורה למען גאולת הארץ ינוחם.—

קרן הקימת לישראל בלודז.

6519

עקספּאזע פון פינאנץ-מיניסטער
אויף דער ערשטער זיצונג פון סיים
אמנעסטיע פאר קליינע פערברעכענס און אדמיניסטראטיווע שטראפן

װ א ר ש אַ, 24 (טעלעפאָניש).

ווי מיר דערוויסען זיך וועט דער ביודזשעט-פּרעלימינאר איבערגעשיקט ווערען דער סיים-קאנצעלאריע דאָנערשטאָג דעם 3-טען נאָוועמבער. אויף דער ערשטער סיים-זיצונג וועט נעהמען א וואָרט נישט דער פּרעמיער פּריסטאָר, ווי מ'האָט געמיינט, נאָר דער פינאנץ-מיניסטער זאוואדזקי.

אויף דערזעלבער זיצונג ווערען אויך ערוואַרט דעקלאראציעס פון די פּאָליטישע ריכטונגען צו דער ערשטער לעזונג פון ביודזשעט.

אויף דער ערשטער זיצונג וועט אויך אריינגעטראָגען ווערען א פּראָיעקט וועגען אַמנעסטיע פאר קליינע פערברעכענס און אדמיניסטראטיווע שטראָפען.

װ א ר ש א, 24 (טעלעפאָניש)

היינט איז פאָרגעקומען א זיצונג פון מיניסטערען-ראט, ס'זענען בעטראכט געוואָרען ביודזשעט-פראגען און צוזאַמענרופען דעם סיים און סענאט. די ערשטע זיצונג פון סיים וועט פאָרקומען דעם 3 נאָוועמבער.

אַלגעמיינע פערקלענערונג פון דער בעוואפנונג
הסכם צווישען אמעריקא און ענגלאנד

לאָנדאָן, 24. (ספּ. טעל.)

„דיילי העראַלד" פערעפענטליכט היינט אַ רייהע אינטערעסאַנטע איינצעלהייטען פון דער קאָנפערענץ צווישען דעם אַמעריקאַנער דעלעגאַט נאָרמאַן דייוויס מיט'ן ענגלישען פּרעמיער מאַקדאָנאַלד און דעם אויסערן-מיניסטער סימאָן, די קאָנפערענץ איז פאָרגעקומען אין דער רעזידענץ פון ענגלישען פּרעמיער אין טשעקערס. אויף דער דאָזיגער קאָנפערענץ האָט געזאָלט קומען צו אַ הסכם אין דער שטעלונג פון ענגלאַנד און אַמעריקע אין די פראַגען פון ענטוואָפנונג און דער ווירטשאַפטליכער וועלט-קאָנפערענץ. די מיטגלידער פון דער קאָנפערענץ זענען געקומען צום בעשלוס אַז די ענטוואָפנונגס-קאָנפערענץ און די ווירטשאַפטליכע וועלט-קאָנפערענץ זענען ענג פערבונדען צווישען זיך, ענגלאַנד און אַמעריקע דאַרפען פיהרען אויף דער ווירטשאַפטליכער וועלט-קאָנפערענץ אַ בשותּפותדיגע פּאָליטיק. ענגלאַנד איז גרייט צו דער שטעלונג פון אַמעריקע, אַז דער בעדינג צו דערגרייכען גיסטיגע רעזולטאַטען אויף דער ווירטשאַפטליכער קאָנפערענץ איז די אַלגעמיינע בעגרענצונג אין דער ענטוואָפנונג.

פערבעסערן די בעציהונגען צווישען פּוילען און דאַנציג
קאָנפערענץ" צווישען די געזעלשאַפטען „פריינד פון דער פעלקער-ליגע"

װאַרשאַ, 24. (טעלעפאָניש).

שבת און זונטאָג זענען אין וואַרשאַ פאָרגעקומען בעראַטונגען צווישען די געזעלשאַפטען „פריינד פון דער פעלקער-ליגע" אין דאַנציג און פּוילען. דאַנציג איז רעפּרעזענטירט געווען דורך סען. נוימאַן, ריכטער קרוצע און סענאַטאָר נאַץ, די פּוילישע פאָרשטעהער זענען געווען: געוו. דעפּ. דעמבסקי, סען. לעווענהערץ, אַדוו. ליפּאַצעוויטש, אַדוו. נאַגורסקי און דעפּ. סט. סטראָנסקי.

ס'זענען בעטראַכט געוואָרען פראַגען ווי אַזוי צו פערבעסערען די בעציהונגען צווישען פּוילען און דאַנציג.

שפּאַגעל-נייע מלחמה
צווישען פּערו און קאָלומביא

לאָנדאָן, 24 (ספּ. טעל.)

אין דרום-אמעריקא דראָהט אַנ'אויסברוך פון אַ נייער מלחמה צווישען פּערו און קאָלומביע. דאָס פּערואַנישע מיליטער האָט פערנומען די שטאָט טאַראַפּאַקא, וואָס געהער צו קאָלומביא. דאָס קאָלומביאַנישע מיליטער מאַרשירט צו דער פּערואַנישער גרעניץ. אין די נאָהענטסטע טעג ווערט ערוואַרט אַ בעוואָפענטער צוזאַמענשטויס.

הונגער-מאַרש קיין לאָנדאָן
אָרגאַניזירט דורך קאָמוניסטען

לאָנדאָן, 24 (ספּ. טעל.)

פון אַלע שטעט, וואָס געפינען זיך 30 מייל פון לאָנדאָן זענען ארויסגעגאַנגען ארבייטסלאָזע, וועלכע אָרגאַניזירען א הונגער-מאַרש קיין לאָנדאָן. דער מאַרש איז אָרגאַניזירט דורך די קאָמוניסטען. אַלע די דאָזיגע דעמאָנסטראַציעס דאַרפען קומען קיין לאָנדאָן דאָנערשטאָג און א גאַנצען טאָג וועלען פאָרקומען אין דער גאַנצער שטאָט ארבייטסלאָזע דעמאָנסטראַציעס. די פּאָליציי גרייט זיך שטאַרק.

פּראָצעס געגען יוליאַן בלאַכאָווסקי
פאר ערמאָרדען דעם זשיראַרדאָווער דירעקטאָר קעהלער

װ א ר ש אָ, 24 (טעלעפאָניש).

היינט האָט זיך אין קרייז-געריכט אָנגעהויבען דער פּראָצעס געגען יוליאַן בלאַכאָווסקי, וואָס האָט דער'הרג'עט דעם דירעקטאָר פון דער זשיראַרדאָווער פאַבריק גאַסטאָן קעהלער.

דער אָנגעקלאָגטער בלאַכאָווסקי האָט זיך נישט מודה געווען, אז ער האָט מיט אַנ'אויסגערעכנטען פּלאַן דער'הרג'עט דעם דירעקטאָר. ער האָט אָנגעוויזען אויף די שרעקליכע בעציהונגען, וואָס האָבען געהערשט צווישען דער דירעקציע און אָנגעשטעלטע אין דער זשיראַרדאָווער פאַבריק. נאָך די ערקלערונגען פון דעם אָנגעקלאָגטען טרעט דאָס געריכט צו אויסצוהערען די עדות.

חתן-כלה זענען דערהרגעט געוואָרן
אין דער נאַכט פון זייער חתונה

קאַאירא, 24. (ספּ. טעל).

אין אַ הויז, וואו ס'איז פאָרגעקומען אַ חתונה-מאָהלצייט איז איינגעפאַלען די פּאָדלאָגע. 14 פּערזאָן, צווישען זיי חתן-כלה זענען דערהרגעט געוואָרען.

אין מאַנדזשוריע קומען ווייטער פאר קאַמפען
צווישען כינעזישע און יאַפּאַנישע מיליטער-אָפּטיילונגען

לאָנדאָן, 24 (ספּ. טעל.)

די קאַמפען אין מערב-מאַנדזשוריען דויערען ווייטער. נאָך דעם זיג פון יאַפּאַנישען מיליטער איבער דעם נישט רעגולערען כינעזישען מיליטער הינטער מוקדען, האָבען זיך איצט ענטוויקעלט בלוטיגע קאַמפען אין דער געגענד פון כארבין. די כינעזישע ארמעע וואָס איז קאָנצענטרירט אויף דרום פון כארבין צעהלט 20 טויזענד מענשען. אויף מזרח פון כארבין זענען קאָנצענטרירט 10 טויזענד כינעזישע פּארטיזאַנער. די כינעזישע אָפּטיילונגען האָבען פערנומען דעם וויכטיגען סטראַטעגישען פּונקט אויפ'ן טייך נאָנו. די כינעזער בויען פעלד-פּאָרטיפיקאַציעס. א יאַפּאַנישע אָפּטיילונג וואָס האָט געוואָלט צוריק פערנעהמען דעם פּונקט איז צושלאָגען געוואָרען.

שווערע קאַטאַסטראָפע אין סען מאַרגרעטען (שווייץ)

ביים איינפאַלען פון א קיהל-שפּייכלער זענען 10 ארבייטערינס דערהרגעט געוואָרן און 40 פערוואונדעט

דער ווירטשאַפטליכער קריזיס אין אמעריקא
איז פיל קלענער געוואָרען

לאָנדאָן, 24 (ספּ. טעל.)

„פעדעראַל רעזערוו באַנק" האָט פערעפענטליכט דעם סעפּטעמבער-ראַפּאָרט וועגען דער פינאַנציעלער סיטואַציע אין אמעריקאַ. דער ראַפּאָרט שטעלט פעסט, אז דער ווירטשאַפטליכער קריזיס איז מילדער געוואָרען.

די באַנקראָטען פון בענק זענען קלענער געוואָרען. דער רעזערוו פון גאָלד איז געוואַקסען ביז 4,200 מיליאָן דאָלאַר.

Laboratorjum Analityczne
dla przemysłu
chemicznego, włókienniczego
i metalurgicznego
Dr. EUG. RITTA
Piotrkowska 126, tel. 223-88.

א קעניג פאר פּוילען

אין דער אויסלענדישער פּרעסע איז פערשפּרייט געוואָרען אַ קלאַנג אַז פּרינץ סיקסטוס פון פּאַרמאַ (אַ ברודער פון דער געוו. עסטרייכישער קייזערין ציטאַ) איז אָנגעמערקט אלס קאַנדידאַט אויפ'ן טראָן פון פּוילען.

פינאַנציעלער קריזיס אין סאָוויעט-רוסלאַנד

ריגא, 24. (ספּ. טעל.)

צוליב דעם פינאַנציעלען קריזיס אין די סאָוויעטען, האָט דער פינאַנץ-סעקרעטאַריאַט איינגעפיהרט ווייטגעהענדע אָפּשפּאָרונגען אין אדמיניסטראַטיווען אַפּאַראַט און אויך אין די אינדוסטריע-טרעסטען, בעזונדערס פיהלען דעם געלד-מאַנגעל די אינדוסטריע-אונטערנעהמונגען, וועלכע האָבען נישט אויסגעצאָהלט די ארבייטער.

ווי וועט אויסזעהען דער נייער דייטשער רייכסטאַג
פּראָגנאָזען וועגען די וואַהלען פון 6 נאָוועמבער

בערלין, 24. (ספּ. טעל.)

די צייטונגען מאַכען שוין פּראָגנאָזען וועגען אויסגאַנג פון די דייטשע רייכסטאַג-וואַהלען, וועלכע וועלען פאָרקומען דעם 6 נאָוועמבער.

„מאָנטאָג-מאָרגען" רעכענט אַז די כּרעקווענץ פון די וואַהלען וועט זיך פערקלענערען אַזוי אַז די צאָהל דעפּוטאַטען וועט קלענער ווערען די היטלעריסטען וועלען וואַהרשיינליך פערלירען פון 30 ביז 40 מאַנדאַטען, אויך די צאָהל דעפּוטאַטען פון די סאָציאַל-דעמאָקראַטען וועט קלענער ווערען מיט 10 ביז 15. דאַגעגען וועלען די קאָמוניסטען, לויט דער דערמאָנטער צייטונג, געווינען אַ צעהנדליג דעפּוטאַטען. די גרעסטע צאָהל שטימען וועלען געווינען די דייטש-נאַציאָנאַלע, אַלס איינציגע רעגירונגס-פּאַרטיי.

אויגען-קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פּיעטריקאָווער 90, טעל. 72-221
נעהמט אָן שטענדיגע אויגען-קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א.ז.וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישעס פון 9–1 און פון 4 ביז 7 30 אָוועס.
4091

Dr. med.
H. Różaner
הויט- און וועענערישע קראַנקהייטען
NARUTOWICZA 9, tel. 128-98
עמפּפאַנגט פון 8–10 און פון 5–8 אָוו.

Dr. Szymon Grinberg
צוריקגעקעהרט
וואוינט יעצט פּילסודסקיעגאַ 55
טעל. 168 58. (פריהער פּאָלודניאָווא 20)
נעהמט אָן פון 8–9 30 און פון 4–6 נאָכמיטאָג.

Dr. med. ST. HEINRICH
ספּעצ. פאַר קינדער און אינערליכע קראַנקהייטען
פיזיקאַלישע טעראַפּיע
נעהמט אָן פון 11–1 מיטאָג און פון 3–7 אָוונד
פּאָמאַרסקאַ 10, טעל. 147 67.
פאַר אונבעמיטעלטע – הנחות.
6758

שוידערליכע טראגעדיע אין פאריז

גאנצע יודישע פאמיליע, וואס איז נישט לאנג געקומען פון פוילן איז אומגעקומען

מאמע מיט 4 קינדער ל״עבעדיגערהייט פערברענט

דער פאטער ראנגעלט זיך מיט׳ן טויט

פאַריז, 24.

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט האָט אַ שוידערליכע יודישע טראַגעדיע וואָס האָט נישט איהר גלייכען אין דער געשיכטע פון פאַריז, אויפגערייסעלט דעם גאַנצען בעלוויל און בליץ שנעל זיך פערשפרייט איבער פאַריז. אַ מאַמע מיט פיער קינדער זענען איין אויגענבליק פערברענט געוואָרען אויף קויל, דער פאָטער ראַנגעלט זיך מיט׳ן טויט אין שפיטאַל מעני־לאַמי אַנ׳אָפּגעבריהטער און פול מיט וואונדען, און פול מיט׳ן שרעקליכען קאָשמאַר, וואָס האָט אויף דעם אַכזריותדיגען אופן אויסגעראָטען זיין אומגליקליכע פאַמיליע. איין טאָכטער — אַ מיידעלע פון פופצעהן יאָהר, וועלכע איז נישט געווען אין שטוב, בלאָנקעט זיך אַרום צושראָקען און עלענד צווישען בעלווילער יודען און בעט זיך מיט וועהטאָג און טרעהרען:

— ווייזט מיר די מאַמע! — ווייזט מיר מיינע שוועסטער און ברידער!

פרעמדע מענשען, יודען און נישט־יודען האָבען מיט טרויער און טרעהרען נאָך בעגלייט די צוויי טויטען־וואָגענס, וואָס האָבען אָפּגעפיהרט די פערברענטע פיער טויטע פיצלעך, מענשען האָבען געוויינט.

* * *

וואָס איז פאָרגעקומען? — אויף 31 רו וויליען אויפ׳ן בעלוויל האָט געוואוינט די יודישע פאַמיליע גאָלדפאַרב, דער פאָטער אַברהם הערש גאָלדפאַרב 41 יאָהר אַלט, איז שוין פיער יאָהר אין פאַריז, ער איז אַ קאַמאַשענמאַכער און אויף 31 רו וויליען האָט ער געהאַט זיין אַטעליע צוזאַמען מיט אַ שותף בונם רודמאַן. דער קאַמאַשענמאַכער האָט שווער געאַרבייט און געקליבען אַ פראַנק צו אַ פראַנק און מיט דריי וואָכען צוריק אַראָפּגעבראַכט ענדליך זיין פרוי מיט פינף קינדער קיין פאַריז.

דאָס עלטסטע מיידעלע איז אַלט פופצעהן יאָהר, דאָס יונגסטע איז בלויז געווען פיער יאָהר אַלט.

דער פלוצלונגער פלאַם

דאָנערשטאָג אַרום האַלב זיבען אין אָוועגד איז אין שטוב געווען די גאַנצע פאַמיליע. מיטאַמאָל האָבען די שכנים דערזעהען אַז פון גאָלדפאַרבס וואוינונג שלאָגט אַ פלאַם, און איין מינוט אין דאָס גאַנצע הילצערנע אויבערשטיבעל געווען אַרומגענומען מיט אַ ריזיגען פלאַם, אַ שויב האָט אויפגעבראָכען, אַ מאַן איז אַראָפּגעשפרונגען פון פענסטער, און גענומען יאָמערליך שרייען. באַלד האָט אַ צווייטער מאַן אַ שפרונג געטאָן פון פענסטער, מענשען זענען זיך צונויפגעלאָפען, מען האָט געזעהען בלויז איין שרעקליכען פלאַם וואָס האָט געשלאָגען פון די אַלע פענסטער אָבער צוקומען האָט מען שוין נישט געקענט.

גלייך זענען אָנגעקומען פיער אָפּטיילונגען פייערלעשערס, אַ ריזיגער המון האָט אָנגעפיהלט דאָס ענגע באַרגיגע בעלוויל־געסעל, פון ראַטעווען עמיצען האָט נישט געקענט זיין קיין רייד, מען האָט נישט געקענט צוקומען צום הויז, וואו די גאַנצע יודישע פאַמיליע האָט געברענט. מען האָט אויך נישט געזעהען מעהר קיינעם ביי די געפּלאַצטע און צופּלאַמטע פענסטער.

די פייערלעשער טרעפען שוין א פערברענטע פאמיליע

אָבער באַלד האָבען די גרויסע וואַסערשטראָמען איינגעשטילט אַביסעל דאָס פייער, די פייערלעשער זענען אַריין אין דעם הילצערנעם שטיבעל און דערזעהען פאַר זיך אַנ׳אויפטרייסלענד בילד. די שטוב איז געווען פול מיט פערברענטע קערפערס, אויף אַ קליינעם אַלקאָאָל אויוועלע איז געלעגען אַריבערגעהאָנגען אַ פערברענט קינד מיט אַנ׳אויפגעפּלאַצט בייכעל. דערנעבען האָבען געוואַלגערט זיך פערקוילטע, צובראָכענע, מיט אויפגעריסענע האַלבנאַקעטע לייבער: די מוטער מיט די איבעריגע דריי קינדער, אַלע שוואַרץ און מיט טליענדע שטיקלעך שוואַרץ־געוואָרענע קליידער און וועש אַריינגעבאַקענע אין לייב. די פייערלעשער זענען שטעהן געבליבען אָהן בעוועגונג פאַר דעם מוראדיגען בילד פון טויט און פערניכטונג, דער קאָלאָנעל פון די פייערלעשער האָט הויך ערקלערט:

— אין מיין לאַנגער פראַקטיק האָב איך נאָך דאָס קיינמאָל נישט געזעהען...

מען האָט אָנגעהויבען אַרויסטראָגען די קערפערס פון דער פערברענטער פאַמיליע אויף דעם הויף.

דערווייל איז די גאַנצע געגענד געוואָרען אויפגערודערט, אַ ריזיגער המון איז זיך צונויפגעלאָפען עס זענען גלייך אָנגעקומען אויפ׳ן אָרט דער דעפוטאַט פון בעלוויל, זשאַרדעל, דער מוניציפּאַל ראַטמאַן שניצער און דער קאָמיסאַר קאָמפּאַניאָן, מען האָט באַלד אָנגעהויבען די ערשטע אויספאָרשונג.

קודם כל האָט מען אָפּגעפיהרט אין שפיטאָל סען לואי דעם שווער אָפּגעבריהטען און פערברענטען פאָטער אַברהם הערש גאָלדפאַרב און זיין שותף בונם רודמאַן, 25 יאָהר אַלט, אויך מיט טיפע בראַנד־וואונדען, עמיץ האָט איבערגעגעבען, אַז ער גייט צווישען המון בלאָנקעט זיך אַרום די עלטסטע טאָכטער רחל.

דאס איבערגעבליבענע מיידעלע דערצעהלט איינצעלהייטען

פאָליציי האָט זי באַלד אויפגעזוכט און מען האָט זי געבראַכט אין קאָמיסאַריאַט. דאָס מיידעלע איז אינגאַנצען צוטומעלט, זי וויינט און די טרעהרען רייסען איבער יעדעס וואָרט. זי דערצעהלט:

— מיר זענען געקומען מיט דריי וואָכען צוריק פון וואַרשאַ, איך אַרבייט פון נעכטען אָן אין אַטעליער דערנעבען אויף 25 רו וויליען. איך בין געווען אין אַטעליע, 5 מינוט נאָך האַלב 7 האָב איך דערהערט אַ געשריי:

— עס ברענט!

זענען אַלע אַראָפּגעלאָפען, בין איך אויך מיט און דערזעהען ווי עס ברענט דאָרט, וואו מיר וואוינען. ...איך בין צו צו די שטיגע... איך האָב נישט געקענט שוין אַרויף... האָב איך דערזעהן ווי צוויי מענשען טראָגען מיין טאַטעליו און ער שרייט און וויינט. בין איך מיט מיט איהם אין טאַקסי צום שפיטאָל...

דאָ הויבט אָן דאָס מיידעלע פלוצלונג צו וויינען:

— איך וויל זיי זעהן... די מאַמע... די קינדער... יאָ וויל זיי זעהען.

אַ ווײַלע שפּעטער דערצעהלט דאָס אומגליקליכע קינד:

— דער טאַטעליו האָט מיר דערצעהלט אויפ׳ן וועג, אַז די מאַמאַ איז געגאַנגען אָנצינדען די מאַשינקע האָט זיך צוגאָסען די בענזין און זי האָט אָנגעהויבען ברענען, די טיר האָט זיך אָנגעכאַפּט איז ער אַרויסגעשפרונגען פון פענסטער...

מעהר ווייסט זי נישט, זי ״ענט בלויז אויס די נעמען.

די מאַמע הייסט לאה 40 יאָהר אַלט. די קינדער: שיע — 13 יאָהר אַלט, שמואל־מענדעל — 10 יאָהר אַלט. טשיפּאַ־חנה — 5 יאָהר און הינדעלע — (אינגאַנצען) 4 יאָהר אַלט.

פון זיי אַלע איז גאָרנישט געבליבען, דאָס 15־יעהריגע מיידעלע בעט מיט טרערען:

— דערצעהלט נישט דעם טאַטען...

אַלע ווערען אויפגערעגט פון די שרעקליכע רייד.

מען געהט אַוועק אויפ׳ן אָרט פון אומגליק. דאָ דערזעהען מיר אַ שוידערליכען ספּעקטאַקל. וואָס קריצט זיך איין אויף אייביג אין זכרון און פערקיהלט דאָס בלוט אין די אָדערען, אַנ׳אמת׳ע קאָשמאַר־וויזיע.

— דאָס איז עס! —

עס גיט אַ שלאָג אין דער אַרומיגער פינסטערניש אַ שרעקליך בילד:

— דאָס איז אינגאַנצען!

א שרעקליך בילד...

אָבער דאָס שרעקליכע בילד הויבט זיך איצט אָן. מען ברענגט אַריין די קאַסטענס און מען נעהמט אַראָפּציהען דעם לייווענט. אין דער האַלב־פינסטערניש הויבט זיך אָן פונאַנדערהילען דאָס שרעקליכסטע בילד וואָס מענשליכע אויגען קענען זעהען. מען בויגט צו די פאַקעלען און מען ציטערט אויף אינגאַנצען. די מוטער ליגט אַ פערקוילטע מיט אויסגעצויגענע הענט און צו איהר פערקוילטען און שוואַרץ־געוואָרענעם מוטער־לייב דרעהען זיך די 4 טויטע שוואַרץ־פערקוילטע קינדער, אָפענע מויל־לעך, אָפענע בייכלעך, אַ טייל פון די פיסלעך פעהלט און דאָס סאַמע קלענסטע די 4 יעהריגע הינדעלע האָט אויסגעשטרעקט איהר טויט הענטעל צו דער מאַמעס אויסגעשטרעקטע שוואַרצע אָרעמס! — אַלע נאַקעט, אַלע אָהן האָר, אַלע פול בלוט און צורונענעם מאַרך, מיט שטיקלעך איינגעגעסענע קליידער! — אַלעס שוואַרץ און שרעקליך אין דער האַלב־טונקעלקייט פונ׳ם פערברענטען הויף — און צווישען דעם פיצעל קינד און דער מאַמע די איבעריגע דריי קינדער! אַלע צוגעדריקט צו דער מאַמע — ווי איין שרעקליך און לעצט געשריי:

— מאַמע, ראַטעווע! —

און די מוטער שפּרייט אויף איהרע צוויי אומגליקליכע פערברענטע הענד! —

עס איז שטיל, מען קען קיין וואָרט נישט רעדען. מען טראָגט אַרויס איינציגווייז די טויטע. אויפען טראַגישען הויף געפינען זיך די קאָמיסאַר קאָמפּאַניאָן, דער ראַטמאַן שניצער, און דער סעקרעטאַר פון קאָמיסאַריאַט.

די טויטען־פורגאָנען פיהרען פון אָרט. די אָפּיציעלע מאַכט־פאָרשטעהער סאַלוטירען, דער גרויסער המון ווערט שטיל. שטיל און מען הערט בלויז דאָ און דאָרטען אַ שלוכצען.

אין שפיטאל ביים אומגליקליכען פאטער

מיר האָבען געזעהען דעם אומגליקליכען פאָטער אין שפּיטאָל. דאָס פּנים אָפּגעבריהט, די הענד באַנדאַזשירט און אויך די ליינקע פוס שווער אָפּגעבריהט. ער קען קוים רעדען און עס זעהט זיך, אַז גרעסער פון זיינע פיזישע ליידען זענען די מאָראַלישע. יעדער ווײַלע רייסט ער איבער די רייד די אויגען פערלויפען איהם מיט טרעהרען, ער דערצעהלט:

מיין שיינעלע האָט געוואָלט אָנצינדען די מאַשינקע... איז געשטאַנען פינסטער אין ווינקעל, איז מיין פרוי צו צו איהם מיט אַ ליכט... האָב איך מיטאַמאָל דערזעהען אַ ריזיג פלאַם, אַלע קינדער זענען געווען אין שטוב... איך בין צו צום טיר... אָבער זי האָט שוין געברענט, איך האָב געוועצט מיט אַ שטול זי האָט זיך נישט געעפענט, האָב איך מיט דער שטול אויסגעבראָכען אַ שויב און אַ געשריי געטאָן הער פרוי:

— וואַרף מיר אַרויס די קינדער.

און איך בין אַרויסגעשפרונגען. איך האָב געשריגען... געשריגען...

דאָ בלייבט דער אָפּגעבריהטער פאָטער שטיל, ער קען נישט רעדען, די אויגען פערלויפען מיט טרעהרען... ער קען מעהר נישט רעדען, אַ שווערער אַ ביטערער קרעכץ רייסט זיך אַרויס פונ׳ם ביטעל וואַטע און באַנדאַזשען:

— אוי,... איך האָב געשריגען! — מען האָט מיר נישט געענטפערט...

און ער צעוויינט זיך: —

— אַזאַ אומגליק... אַזאַ אומגליק... 4 יאָהר געהאָרעוועט... דערלעבט זיי קוים... זעהען דאָ... נאָך קיין 4 וואָכען נישט... און מען הערט ווי זיינע פערשוואָלענע ליפען מורמלען:

— איך וויל נישט מעהר לעבען!

און נאָך אַ וואָרט חודש ער כסדר איבער: —

— איך האָב געשריגען, געשריגען...

ער וויינט שטיל ווי אַ קינד, ביטער און מיט אַזאַ הארצרייסענדען שטילען יאָמערען, וואָס צוטראָגט זיך איבער׳ן ברייטען פערשלאָגענעם שפּיטאָל־זאַל.

פון אָפּעראַציאָנס־זאַל ברענגט מען אויף אַ וועגעלע דעם צווייטען לעבען־געבליבענעם פון דער שרעקליכער טראַגעדיע, דעם שותף בונם רודמאַן, זיין צושטאַנד איז זעהר ערנסט, ער האָט פיל בראַנד וואונדען אויפ׳ן געזיכט, הענד און אויך די פיס. ער געדענקט גאָרנישט.

ער האָט געברענט... אוי, עס טוט מיר וועה... די צוויי געבליבענע פון דער שרעקליכער טראַגעדיע ראַנגלען זיך ביידע מיט׳ן טויט.

בונם רודמאַן שטאַמט פון ראַדאָם און ער איז ערשט אַ יאָהר אין פאַריז.

הילף פאר די נויטליידענדע פוילישע יודען און קרעדיט־הילף פאר די קאאפעראטיווע בענק

אינטערוויאו מיט ד״ר בערנארד קאהאן

וואַרשאַ, 24 (י.ט.א. טעלעפאָניש)

ד״ר בערנארד קאָהען, דער איירָאָפּעאישער פאָרשטעהער פון „דזשאָינט", איז אָנגעקומען קיין וואַרשאַ. דער י.ט.א.־פאָרשטעהער האָט מיט איהם געהאַט אַנ׳אינטערוויאו.

איך בין געקומען קיין פוילען, האָט געזאָגט ד״ר בערנארד קאָהען, כדי זיך צו בעקענען מיט די נויטען פון די פוילישע יודען, און אין דער צווישען־צייט וועל איך בעזוכען די וויכטיגסטע יודישע צענטערען. כדי צו קענען אינפאָרמירען די פיהרענדע געלד־אינסטאַנצען וועגען דער לאַגע פון די יודען אין פוילען.

ד״ר קאָהען האָט זיך אויך אַרויסגעזאָגט וועגען די קאָאָפּעראַטיווע בענק און גמילות־חסדים־קאַסעס, פאַר וועלכע ס׳איז פאָראויסגעזעהען מצד׳ן „דזשאָינט" אַ סיסטעמאַטישע קרעדיט־הילף.

ווידער געפאלען דער קורס פון ענגלישען פונט

לאָנדאָן, 24 (ספּ. טעל.)

אויף דער הייניגער בערזע איז ווידער געפאַלען דער קורס פון פונט.

נייער דאנציגער הויך־קאמיסאר קומט קיין פוילען

וואַרשאַ, 24. (טעלעפאָניש)

ווי מיר דערוויסען זיך וועט דער ניי־בעשטימטער הויך־קאָמיסאַר פון דער פעלקער־ליגע אין דאַנציג, קומען מיטוואָך קיין וואַרשאַ, כדי אָפּצוהאַלטען קאָנפערענצען מיט מין. זאַלעסקי און וויצע מיניסטער בעק.

אנטי־יודישע עקסצעסען אין טוניס

מאסען־ארעסטען ביי די אראבער

טוניס, 24 (יט״א טעלעגראַפיש)

דאָ זענען ווידער פאָרגעקומען אַנטי־יודישע עקסצעסען. די אַראַבער זענען באַפאַלען און געשלאָגען די דורכגעהענדע יודען. אויך אין דער שטאָט האַרציט זענען 2 יודען פערוואונדעט געוואָרען. די פאָליציי האָט דורכגעפיהרט מאַסען־אַרעסטען ביי די אַראַבער.

העלדישע לופט־רייזע

פון א יונגען פוילישען לופט־פליהער

ניו־יאָרק, 24. (ספּ. טעל.)

אַ יונגער פוילישער לופט - פליהער, דער 18־יעהריגער עדמונד סאַראַפּין איז אָפּגעפאָהרען קיין איראָפּאַ, ער האָט בדעה פון האָוור צו פאָהרען מיט זיין אַעראָפּלאַן קיין וואַרשאַ און פון דאַנען קיין רוסלאַנד, יאַפּאַן, אַלאַסקאַ און צוריק קיין ניו־יאָרק.

קאפיטאן קארפינסקי צוריק אין ווארשא

וואַרשאַ, 24. (טעלעפאָניש).

היינט האַלב 4 איז אָנגעקומען קיין וואַרשאַ פון זיין לאַנגער לופט־רייזע דער פוילישער קאַפּיטאַן קאַרפּינסקי. ער איז בעגריסט געוואָרען דורך פאָרשטעהער פון דער מאַכט און דורך אַ ריזיגען עולם, וואָס האָט איהם אָפּגעוואַרט אויפ׳ן פליה־פּלאַץ.

Dr. med.

M. TAUBENHAUS

פרויען- און אקושעריע-קראנקהייטען

זגערזשער 11, טעל. 246-09

נעהמט אָן פון 1—3 און פון 5—8 אָוו.

צאהן־ערצטע

J. Byteński i R. Byteńska

11־טען ליסטאָפּאַד 5 (קאָנסטאַנטינער)

צוריקגעקעהרט.

נעהמען אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוועגד. פּלאָמבירען און מאַכען ציינער.

צאהן־ארצט

St. Gelberg

זאַוואַדזקאַ 14. טעל. 108-33

נעמט אָן פון 10—1 מיטאָג און פון 4—7 אָוועגד

Dr. Wajnberg

ספעציאליסט פון האַרץ- און לונגען-קראנקהייטען

ציגעל־גאַס 11, טעל. 126-02

נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—4 און 8—9 אָוועגד

דר. מעד. בערמאַן

צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07.

ספעציאַל־ארצט פאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקה. מענער-שוואַכע בעהאנדלונג א. סעקסועלע בעראַטונג, נעהמט אָן פון 8—11 פריה און פון 4—8 אָוועגד, זונטאָג פון 9—1 ביי טאָג. פאַר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען

לאדז. 25 אָקטאָבער 1932

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאדז. 25 אָקטאָבער 1932

ביז השמשות פון פעלקערבונד

דאָס איז געווען איינע פון די גרעסטע, פון די אומעטיגסטע סעסיעס פון דער פעלקער־ליגע. די אנטיילנעהמער גופא פון דער לעצטער סעסיע האָבען נישט אַנדערש געקוקט אויף זייער אַרבייט, ווי מיט דער גרעסטער האָפנונגסלאָזיגקייט פיל זעהען זיך, אפילו פובאַנדער־געפאָהרען נאָך איידער די סעסיע האָט זיך פערענדיגט און ביים שליסען די זיצונגען, האָט דער פּאַרדיזער פּאָליטיס גערעדט נישט אויף קיין אַנדערע טעמע ווי וועגען דעם, אַז די פעלקער־ליגע האָט דאָך אַ רעכט אויף צו עקזיסטירען. און אַז זי ערפילט דאָך אַ וויכטיגע אינטערנאַציאָנאַלע פונקציע. די בויטווענדיג קייט גופא פון אזא פערטיידיגונג בעווייזט ווי טיף עס איז דער קריזיס, וועלכען די ליגע לעבט איבער.

דעם פרעסטיזש פון פעלקער־בונד זענען געגעבען געוואָרען עטליכע זעהר שווערע קלעפּ. דער שווערסטער איז געווען דער קאָנפליקט צווישען כינע און יאפאן, וואו די ליגע האָט געוואָלט עפּעס אויפטון און האָט געליטען דערביי אַ שווערע מאָראַלישע מפּלה. גראָד צום אָנהויב פון דער סעסיע איז געוואָרען פערטיג דער בעריכט פון דער פעלקער־בונד־קאָמיסיע, וועלכע האָט אויסגעפאָרשט די לאַגע אויפ'ן ווייטען מזרח און ווען די ליגע האָט זיך געגרייט דעם בעריכט צו בעהאַנדלען, איז געקומען די ביטע פון יאפאן נישט צו בעטראַכטען דעם עסק. ווייל דאָס איז געגען די אינטערעסען פון יאפאן, און די ליגע, געפינענדיג זיך אין אַ טראַגי־קאָמישער לאַגע, האָט בלית ברירה געמוזט ערפילען די בקשה פון יאפאן. און איצט איז יאפאן גרייט אָנצוטון דער ליגע דעם גרעסטען כבוד און בלייבען איהר מיטגליד, אויב דער בעריכט וועט אַזוי בעהאַלטען ווערען, אַז ער זאָל מעהר נישט זעהן די ליכטיגע שיין.

דער צווייטער שווערער קלאַפּ איז געגעבען געוואָרען דער ליגע דורך דייטשלאַנד אין דער פּערזאָן פון דער קאָמיסיע פאַר ענטוואָפענונגען. דייטשלאַנד האָט געפאָדערט, עס זאָלען איהר אָנערקענט ווערען גלייכע רעכט אויפ'ן געביט פון די בעוואָפענונגען. און האָט צוליב דעם פערלאָזען די זיצונגען פון דער קאָמיסיע, וועלכע האָט געמוזט איבעררייסען איהרע אַרבייטען. און ווייטער זענען שוין אַלע אונטערהאַנדלונגען וועגען דאָזיגען אַזוי וויכטיגען ענין פאָרגעקומען אויסער די ראַהמען פון דער ליגע און אויסער גענף, דעם זיץ־אָרט פון דער ליגע. זשענעווע האָט בכלל אויפגעהערט צו זיין דאָס אָרט פאַר אינטערנאַציאָנאַלע בעגעגענישען, שמועסען און אונטערהאַנדלונגען. די אַטמאָספערע, וועלכע איז מאַנכעסמאָל אַזוי נויטיג פאַר דער גינסטיגקייט פון אינטערנאַציאָנאַלע צוזאַמענקונפטען, האָט זיך איינגאַנצען אָפּגעטון פון דער שעהנער שווייצאַרישער שטאָט.

כדי אויסצואַרבייטען אַ קאָמפּראָמיס אין קאָנפליקט מיט דייטשלאַנד, איז הערייא געפאָהרען קיין לאָנדאָן, נישט קוקענדיג הערויף, וואָס גראָד איז אין גענף פאָרגעקומען די הויכע פערזאַמלונג פון דער פעלקער־ליגע.

בכלל הויבט מען אָן אויסמיידען די הויפּט־שטאָט פון פעלקער־בונד ביים ערלעדיגען, וועלכע עס איז נישט פראַגען און סכסוכים אויף דער אינטערנאַציאָנאַלער אַרענע. עס קומען איצט פאָר אַ שטייגער זעהר וויכטיגע אונטערהאַנדלונגען צווישען פראַנקרייך און שפּאַניען וועגען מאראקא. די אונטערהאַנדלונגען קאָנען ענדערען די לאַגע אויפ'ן מיטעל־לענדישען ים. די פערשטאַרקונג פון פראַנקרייך אין צפון־אַפריקע רופט אַרויס אונצופרידענהייט ביי איטאַליען און ביי ענגלאַנד. אָבער אָט די אונטערהאַנדלונגען זענען פאָרגעקומען נישט אין גענף, נאָר אין מאַדריד.

די בעשלוסען, וועלכע זענען אָנגענומען געוואָרען אויף דער פערגאַנגענער סעסיע, אינטערעסירען כמעט קיינעם נישט. די בעשלוסען האָבען נישט קיין וויכטיגע פּאָליטישע בעדייטונג און עס איז נישטאָ קיינער וואָס זאָל זיך מיט זיי איבערנעהמען. דאַכט זיך, אַז די וויכטיגסטע פראַגע, וואָס האָט דאָסמאָל אַרויסגערופען אינטערעס אין גענף, איז געווען די פראַגע וועגען פערטרעטער פון גענעראַל־סעקרעטאַר סער עריק דרומאנד. אָט די פראַגע איז לייהענשאַפטליך בעהאַנדעלט געוואָרען און די נאָמינאַציע פון אווענאָל אויפ'ן אָרט פון דרומאָנד'ן איז אויפגענומען געוואָרען ווי די גרעסטע פּאָליטישע געשעהעניש: ס'איז נישט געווען קיין אַנדערע ברירה, אויב די פּאָליטישע פראַגען זענען אַדורך, אַזוי בלאָס האָט די פראַגע וועגען גענעראַל־סעקרעטאַר געמוזט געשטעלט ווערען אין צענטער פון אינטערעס. די אינטערנאַציאָנאַלע פּאָליטיק ווערט איצט ווידער ווי אין די גוטע אַלטע צייטען געמאַכט אין די קאַבינעטען פון די גרויסע אייראָפּעאישע הויפּט־שטעט, אין לאָנדאָן, פּאַריז און בערלין, לויט די אַלטע מעטאָדען פון דער באַנקראָטירטער אַמאָליגער אייראָפּעאישער דיפּלאָמאַטיע.

די ליגע לעבט דורך איהר בין השמשות, ווער ווייס, צי עס וועט נישט קומען באַלד דערנאָך איהר פולער אונטערגאַנג, אָט דאָס איז די שטימונג, וועלכע אַלע האָבען אַרויסגעטראָגען פון דער לעצטער, דרייצעהנטער סעסיע פון פעלקער־בונד.

בעגרעניצען די רעכט פון פּאַרלאַמענט

די געפּלאַנטע ענדערונגען פון דער דייטשער קאָנסטיטוציע

די דעמאָקראַטישע דייטשע פרעסע ברענגט פרטים וועגען דער געפּלאַנטער רעפאָרם פון דער דייטשער קאָנסטיטוציע, וועלכע עס וויל דורכפיהרען די רעגירונג פון פאָן פּאַפּען'ען און וועלכע דאַרף ברענגען דייטשלאַנד צוריק צום מלוכה־מצב פון די גוטע צייטען פון די האָהענצאָלערנס.

אַלזאָ קודם כל אויפ'ן געביט פון וואַהל־רעכט. אמת, דער פּרינציפּ פון אַלגעמיינעם און גלייכען וואַהל־רעכט בלייבט אין קראַפט, דערפאַר אָבער ווערט בעדייטענד געהעכערט דער עלטער־צענז, דהיינו, וואַהל־רעכט וועלען האָבען בלויז בירגער, וואָס וועלען דערגרייכען דעם עלטער פון 25 יאָהר. ווייטער זאָלען איינגעפיהרט ווערען איינמאַנדאַטיגע קרייזען, וואו די וואַהלען זאָלען פאָרקומען לויט אַן אַבסאָלוטער מעהרהייט. עס איז אויך נישט אויסגעשלאָסען, אַז עס זאָלען איינגעפיהרט ווערען מלוכה־ליסטעס, וועלכע זאָלען געבען מאַנדאַטען־פּרעמיעס פאַר די גרעסערע פּאַרטייען.

וואָס אָנבעלאַנגט דער קאָנסטיטוציע גופא זאָלען אין איהר אַריינגעבראַכט ווערען גרויסע ענדערונגען. ערשטענס זאָל צוריק איינגעפיהרט ווערען דאָס סיסטעם פון צוויי קאַמערען. פון פּאַרלאַמענט און סענאַט. דער סענאַט זאָל בעשטעהן פון דריי קאַטעגאָריעס מיטגלידער. די ערשטע קאַטעגאָריע זאָל בעשטעהן פון מיטגלידער, וואָס זענען בעשטימט דורך די בעזונדערע רעגירונגען פון די דייטשע מלוכות. דער צווייטער טייל וועט בעשטעהן פון מיטגלידער, וואָס וועלען בעשטימט ווערען דורך די בעזונדערע פּראָפעסיאָנעלע אָרגאַניזאַציעס, פון די אַגראַריער, פאַבריקאַנטען און אַרבייטער, דעם דריטען טייל וועלען בילדען מיטגלידער, וואָס זענען בעשטימט דורכ'ן הויפּט פון דער מלוכה. דער סענאַט וועט האָבען די זעלבע רעכט, וואָס דער פּאַרלאַמענט.

די בעציהונג פון דער רעגירונג צום פּאַרלאַמענט וועט זיין אַ סובערענע. דער פּאַרלאַמענט וועט קאָנען אויסדריקען אומצוטרוי דער רעגירונג בלויז אין אָנהויב פון דער סעסיע, דורך אַ געוועהנליכער מעהרהייט פון דער לעגאַלער צאָהל מיטגלידער פון פּאַרלאַמענט. אין אַנדערע פאַלען וועט אַן אומצוטרוי־וואָטום קאָנען אָנגענומען ווערען דורך צוויי דריטעל פון דער לעגאַלער צאָהל מיטגלידער. די פעראַנטוואָרטליכקייט פון דער רעגירונג פאַר'ן פּאַרלאַמענט וועט אַזוי אַרום בעגרעניצט ווערען ביז צום מינימום. דער דייטשער פּאַרלאַמענט וועט זיך אומקעהרען צו די אַלטע צייטען פון ביסמאַרק'ען: די רעגירונג איז פאַקטיש פעראַנטוואָרטליך פאַר'ן הויפּט פון דער מלוכה און רעכענט זיך מיט'ן פּאַרלאַמענט בלויז דאַן, ווען דאָס איז פאַר איהר געוואונשען.

די פערשטאַרקונג פון דער רעגירונג אויפ'ן חשבון פון פּאַרלאַמענט דאַרף דערגרייכט ווערען נאָך אויף אַן אַנדער אופן. די רעגירונג פון פּרייסען און די רעגירונג פון גאַנץ דייטשלאַנד דאַרפען זיך צונויפגיסען אין איין קערפּערשאַפט, דאָס הייסט די רייכס־רעגירונג וועט גלייכצייטיג זיין די רעגירונג פון פּרייסען. אויב דער רייכס־רעגירונג וועט אויסגעדריקט ווערען אומצוטרוי און זי וועט מוזען דימיסיאָנירען, וועט זי אָבער דאָך בלייבען די רעגירונג פון פּרייסען, דאָס הייסט, זי וועט ווייטער האָבען די דעה איבער צוויי דריטעל פון גאַנץ דייטשלאַנד.

וואָס אָנבעלאַנגט דער צענטראַל־מאַכט, דער מאַכט פון פּרעזידענט, שטעלט זיך לויט דעם נייעם פּראָיעקט פון דער קאָנסטיטוציע די לאַגע פאָר אַזוי, אַז דער פּרעזידענט זאָל בעזיצען זעהר ברייטע רעכט, וועלכע זאָלען איהם מאַכען אומאָפּהענגיג פון די אַנדערע קערפּערשאַפטען אין דער מלוכה און פון דער עפענטליכער מיינונג.

אַזוי זאָלט איהר שרייבען, אַזוי — נישט שרייבען

בעפעהלען פון דער פאַשיסטישער רעגירונג צו די בלעטער אין איטאַליען

מיר האָבען מיט עטליכע טעג צוריק געבראַכט אַ פּאָר צירקולאַרען פון דער פאַשיסטישער רעגירונג, וואָס כאַראַקטעריזירען דעם מצב, אין וועלכען עס געפינט זיך די איטאַליענישע פּרעסע. פון די צירקולאַרען איז געווען צו זעהן, אַז אין איטאַליען איז נישטאָ קיין שום שפּור פון פרייען געדרוקטען וואָרט, אַז די פּרעסע מעג שרייבען אויסשליסליך אַזוי, ווי דאָס פערלאַנגט די רעגירונג. די פאַשיסטישע דיקטאַטור געהט דערביי אַריין אין די קלענסטע פּרטים פון דער צייטונגס־אַרבייט און דיקטירט די מינדעסטע קלייניגקייטען פון דער פּרעסע־אַרבייט. די אַנטי־פאַשיסטישע צייטונג „ליבערטא", וועלכע ערשיינט אין פּאַריז, ברענגט איצט אַ נייעם בוקעט פון פאַשיסטישע בעפעהלען, וועלכע זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען פאַר דער פּרעסע אין איטאַליען. עס דאַרף דערביי בעמערקט ווערען, אַז וועגען ערשיינען פון אַנדערע בלעטער, אַ חוץ פאַשיסטישע איז אין איטאַליען קיין רייד נישטאָ. אָט זענען עטליכע מוסטערן פון די פּרעסע־בעפעהלען.

1. דער פּראָווינצער פּרעסע, וועלכע האָט בעקומען דעם אויפטראַג אַרומצורעדען דאָס בוך פון קאַמיל מאַקלער, „די מאַיעסטעט פון רוים" ווערט בעפוילען אונטערצושטרייכען די פרייהייט און האַרציגקייט, וועלכע דער מחבר האָט בעמערקט אין לעבען פון רוים און וועלכע ער בעשרייבט אויף זייט 180 און 181.

2. די גרויסע בלעטער ווערען אויפגעפאָדערט אַז דעם סוף פון אַרטיקעל פון א. רודזשערי, וועלכער איז געווען געדרוקט אין „סטאַמפּאַ" אונטער'ן נאָמען „נאָלדפיבער" זאָלען זיי נעהמען אַלס אויסגאַנגספּונקט פאַר אַרטיקלען וועגען אומקעהרען זיך צום דאָרפישען לעבען און זאָלען דערביי אונטערשטרייכען די געפאַהרען פון לעבען אין די גרויסע שטעט.

3. אין די לעצטע טעג האָבען זיך די בלעטער ברייט בעשעפטיגט מיט אַפריקאַנער פּראָבלעמען. עס ווערט בעפוילען פּאָרלויפיג וועגן דעם גאָרנישט צו שרייבען.

4. איבערדרוקען פון „קאָריערע דעלאַ סעראַ" פון 27. ד. ח. די נאָטיץ פון בודאַפּעשט, מיט דער מיינונג פון אונגאַרישען זשורנאַליסט וועגען דוטשע (מוסאָליני), וועגען פאַשיזם און וועגען רוים.

5. עס איז בעמערקט געוואָרען מיט אונצופרידענהייט, אַז איינינע בלעטער האָבען געבראַכט אַנ'ערקלערונג פון סטווערינג'ן (געוו. דייטשער איינערן־מיניסטער, אַ סאָציאַליסט) אָהן פּעראַורטיילענדיגע קאָמענטאַרען. מ'דאַרף איין מאָל פאַר אַלע מאָל געדענקען, אַז די שונאים פון פאַשיזם טאָר מען נישט מאַכען קיין רעקלאַמע.

6. פון פּראָצעס פון די אַנטיפאַשיסטישע סטודענטען פאַר'ן מיליטערישען געריכט נישט געבען קיין בעריכטען, בלויז די מאָטיווען פון'ם אורטייל. נישט פערגעסען, אַז מען דאַרף זיי אָנרופען בלויז אַנטיפאַשיסטען.

7. עס ווערט געפאָדערט ענערגיש פון די בלעטער, אונטער דער דראָהונג פון קאָנפיסקאַציע, אַז זיי זאָלען זיך נישט אַריינמישען אין דער פּאָלעמיק וועגען דער אַרבייטס־צייט.

8. נישט פערעפענטליכען קיין שום ידיעות וועגען דער קאָמוניסטישער בעוועגונג אין דרום־אַמעריקע.

9. די בלעטער קאָנען ווייטער שרייבען וועגען לאָקאַלע פערזאַמלונגען מכוח אונטערשטיצען דעם נאַציאָנאַלען תבואה־מאַרק, אָבער נישט מעהר ווי אַ האַלבע, העכסטענס איין שפּאַלטע. דערביי טאָר מען קיין מאָל נישט דערמאָהנען דעם פּרייז פון ברויט.

ווייזט אויס, אַז דער זיגרייכער פאַשיזם ביים צעהנטען יובילעי פון זיין הערשאַפט, פיהלט זיך נישט אַזוי זיכער אין אייגענעם לאַנד, אויב ער מיז אויף אַזאַ מין ריקזיכטלאָזען און קליינליכען אָפּט מאָל אופן פּצושטאָפּען דאָס מויל דער פּרעסע.

אַ פּרעהליכער גרוס פון ארץ־ישראל

וואָס שרייבט וועגען דער לאַגע די „פראַנקפורטער צייטונג"

פון ארץ ישראל קומען לעצטענס אַן מעהר פרייליכע בשורות. דער ישוב האָט אונטער דער ממשלה פון נייעם הויך־קאָמיסאַר וואָוקאָפּ פרייער אָפּגעאָטעמט און ער איז בעפליגעלט מיט נייע האָפענונגען.

וועגען דער ניי־געשאַפענער סיטואַציע שרייבט די „פראַנקפורטער צייטונג":

„ווער עס האָט פערבראַכט אין ארץ־ישראל זומער 1931 און האָט בעזוכט דאָס אויך הייַנטיגס יאָהר, דער מוז שטוינען צוליב די גרויסע ענדערונגען אין די שטימונגען, וועלכע זענען דאָרט פאָרגעקומען. די דאָזיגע ענדערונגען זענען אַרויסגערופען געוואָרען צוליב צוויי סיבות: 1) די פולשטענדיג געענדערטע שטעלונג מצד דער בריטישער רעגירונג לגבי דער ציוניסטישער קאָלאָניזאַציע אין ארץ־ישראל און 2) דער גרויסער פאָרשריט פאַר די לעצטע חדשים איז דעם פּראָצעס פון פערשטאַרקונג און עקספּאַנסיע אין דעם קאָלאָניזאַציאָנס־ווערק. די באַלפור־דעקלאַראַציע ענטהאַלט, ווי בעוואוסט צוויי טיילען: אין דעם ערשטען טייל ווערט געגעבען די הבטחות פון אונטערשטיצען דאָס יודישע קאָלאָניזאַציע־ווערק, אין דעם צווייטען טייל ווערען גאַראַנטירט די אינטערעסען פון דער אַרטיגער בעפעלקערונג. דער פריהערדיגער הויך־קאָמיסאַר האָט קודם כל געלייגט אַכט אויף דעם 2־טען טייל פון דער דעקלאַראַציע.

דער נייער הויך־קאָמיסאַר האָט איבערגענומען זיין אַמט אין נאָוועמבער 1931 און ער פערטיידיגט דעם 1־טען טייל פון דער דעקלאַראַציע. גרויסע און קליינערע פּאָסטולאַטען, וועלכע זענען אין פערלויף פון לאַנגע יאָהרען אַרויסגערוקט געוואָרען דורך דער ציוניסטישער עפענטליכער מיינונג, ווערען איצט דערפילט. דערפאַר זענען די צוויי פּרינציפּיעלע פאָדערונגען פון די אַראַבער, וועלכע זענען אין יאָהר 1931 שוין געווען גאָהענט פון ערפילט צו ווערען, און נעמליך: די פראַגע וועגען אַ פּאַרלאַמענטאַרישען רעזשים, ווי אויך דאָס בעגרעניצען דעם באָדען פערקויף, זענען אָפּגעלייגט געוואָרען אויף אַנ'אומבעשטימטער צייט. נאָך מעהר ווי די שטעלונג פון דער רעגירונג ווירקט דאָ די אַלטע אימיגראַציע און צופלוס פון נייע קאַפּיטאַלען. די אימיגראַציע וועט צום ערשטען מאָל נאָך אַ לאַנגער הפסקה הייַנטיגען יאָהר ווידער דערגרייכען 10.000 מענשען און אפשר נאָך מעהר. די ציוניסטישע פאָנדען ווייזען אַרויס אַ פערקלענערונג און די פינאַנציעלע סיטואַציע פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע איז אַנ'ערגערע ווי פריהער, אָבער דערפאַר וואַקסט דער פּריוואַטער יודישער קאַפּיטאַל, וועלכער פליסט אין לאַנד, זוכענדיג נייע ערטער, וואו מען זאָל קענען לאָקירען די קאַפּיטאַלען אין פּלאַנטאַציעס, אינדוסטריעלע אונטערנעמונגען א.א.וו.. שאַפענדיג מעגליכקייטען בעדינגונגען פאַר יודישע אַרבייטער.

די גרויסע קאַפּיטאַל־אינוועסטיציעס, די ענערגישע אַרבייט פון דער אינטעליגענץ און די נאַציאָנאַלע אָפּפערוויליגקייט פאַר די לעצטע 12 יאָהר הויבט אָן, אפשר נאָך אַ סך טעות'ן, צו געבען בעדייטענדיגע פּרוכטען. די אינדוסטריע־אויסאַרבייטונגען האָבען זיך לויט זייערע קוואַליפיקאַציעס בעדייטענד פערבעסערט און קוואַנטיטאַטיוו דעראָבערען זיי וואָס ווייטער, אַלץ ברייטערע מערק. די ציוניסטישע ישובים האָבען זיך איצט אַ דאַנק די גרויסע קאַפּיטאַלען און אָפּפערוויליגער אַרבייט קאָנסאָלידירט און דער פּרוכט־באַרסטער באָדען פון „נגב", בעזונדערס דער ברעג־שטח צווישען יפו און עכו, איז אַריבער אין יודישע הענט. אין פערלויף פון דער לעצטער צייט זענען אויף דעם דאָזיגען שטח ענטשטאַנען אַ גאַנצע רייה פּאָמעראַנצען־פּלאַנטאַציעס, אין כאָטש יודען בילדען נאָך הייַנט לויט זייער צאָהל אַ מינדערהייט, וועלכע בעטרעפט פון 12 ביז 18 פּראָצענט — שטעמפּלען זיי אָבער דעם פּרצוף פון לאַנד, אַ דאַנק דעם איבערוואָג פון קאַפּיטאַל, קולטור, אָרגאַניזאַציאָנעלע פעהיגקייטען און נאַציאָנאַלער ענערגיע!

דאָס לאָזט זיך נישט זאָגען וועגען דעם פאָרשריט פון דער אַראַבישער בעפעלקערונג. צוזאַמען מיט אַלע אַנדערע מזרח־פעלקער, זענען די פּאַלעסטינישע אַראַבער אין די לעצטע יאָהרען אויפגעשטעלט געוואָרען פאַר נייע פּראָבלעמען, וועלכע די אייראָפּעאיזירונג פון דעם סאָציאַלען און ווירטשאַפטליכען לעבען האָט זיי אַ געוואָרפען. דער איבערגאַנג פון אַ נאַטירליכער פעאָדאַלער ווירטשאַפט צו אַ געלד־ווירטשאַפט איז אין ארץ־ישראל פערשאַרפט געוואָרען צוליב צוויי סיבות: צוליב דעם צופלוס פון ווירטשאַפטליכע ווערטען, ווי אויך צוליב דעם פעהלען פון איניציאַטיוו מצד דער מאַנדאַטען־מאַכט אויפ'ן געביט פון אינטענסיפיצירען און הויבען די ווירטשאַפט. אויפ'ן געביט פון פונדאַמענטירען די בילדונג, טעכניק, אינדוסטריע, קרעדיטען, באָדען־מעליאָראַציע, מאָדערניזירען די אינדוסטריע און מלאכה — האָט די ענגלישע פערוואַלטונג אין ארץ־ישראל איניאַנצע אָפּגעזאָגט.

די אַראַבער געניסען נישט פון קיינע קרעדיטען און ענטוויקלען נישט קיינע קאָאָפּעראַטיווע טעטיגקייט, ווי אין אַנדערע מזרח־לענדער: טערקיי, מצרים, סיריע א. א. וו. אין ארץ־ישראל האָט די איינגעבוירענע בעפעלקערונג פאַר זיך נאָר איין פאָרכטיגען ביישפּיל אין דער ציוניסטישער קאָלאָניזאַציע, אָבער זעלטען ווען האָט זי די מעגליכקייט פינאַנציעל צו געהן אין איהרע שפּורען.

וואס א יודישע אקטריסע האט געזעהען אין האליוואוד

חנה אפעל, די סטאר-שוישפילערין פון מאריס שווארצ'ס קונסט-טעאטער אין ניו-יארק, דערציילט איהרע איינדרוקען פון דער שטאדט, וואו אלע בעריהמטע פילמען ווערען געמאכט און פון די מענשען, מיט וועלכע זי האט זיך דארט בעגעגענט. — דער לוקסוס פון די סטודיאס און די ארימקייט פון די ארויסגעווארפענע שוישפילער

צום דריטען מאל קעהר איך זיך צוריק פון האליוואוד, און דער שטארקסטער איינדרוק, וואס איך נעהם מיט זיך מיט פון דארטען, איז, אז האליוואוד איז א וואונדערליכע שטאט. די נאטור האט זי מיט צופיל מתנות בעשאנקען, אז עס זענען נישטא קיין ווערטער אויסצודריקען די צויבערליכע שיינקייט פון דער שטאט. עס זענען דארט פארהאן גאסען, וואו די בוימער הענגען איבער די קעפ, אזוי ווי זיי וואלטען פון הימעל ארונטערגעפאלען.

האליוואוד איז א שטאט, וואס לעבט פון די קינאס. יעדע סטודיא און יעדער סטאר גיט צעהנדליגער מענשען צו לעבען. אין האליוואוד איז דא א יודישער שניידער, וועלכער מאכט א לעבען פון מאריס שוואליע. שוואליע איז איצט נישטא אין האליוואוד, איז „טויט" ביים יודישען שניידער. אז איך האב איהם געפרעגט, ווי איז ביזנעס, האט ער מיר געענטפערט: „אט באלד וועט קומען צוריק שוואליע, וועלען מיר מאכען א לעבען." ער נייט פאר איהם: ער פרעסט זיינע קליידער; ער נייט איין זיינע קנעפלעך און דאס גיט איהם פרנסה. איך קען דארט א יודישע פרוי מיט אכט קינדער, וואס די גאנצע פאמיליע דערנעהרט זיך פון די קינא'ס. און זי איז נישט די איינציגע. דער אלטער ווארנער דער פאטער פון די בעריהמטע יודישע קינא מאגנאטען, ווארנער בראדערס, פערשאפט ארבייט אין די קינאס פאר א גרויסע צאהל יודישע פאמיליעס. ווען מען פיהרט אויף א פילם, וואו מען דארף האבען יודישע טיפען, אדער אפילו שפאנישע, אדער אנדערע, אין וועלכע יודען קאנען בענוצט ווערען, געהט ער פערזענליך צו די דירעקטארען און הויבט זיי אן צו בעטען: „יודען דארפען מאכען א לעבען. גיט זיי עפעס צו פערדינען" ווען די דירעקטארען פערשפרעכען איהם צו בענוצען עטליכע יודען, דינגט ער זיך מיט זיי אויף מעהר.

די ווארנערס האבען א שם אין האליוואוד פאר גרויסע בעלי-צדקה'ס. זיי האבען אויסגעבויט שטאט אויפגעשטעלט אויף זייער אייגענעם חשבון א סאנאטאריום פאר שווינדזיכטיגע, וועלכע זיי האלטען אויס.

פאריגען ניי-יאהר האט דער אלטער ווארנער געפייערט זיין פינף און זיבעציגסטען געבורטסטאג, האבען די קינדער פאר איהם געמאכט א יום-טוב. דער אלטער ווארנער האט זיך ארויסגעוויזען מיט זיין גאנצער יודישער הארציגקייט, כאטש ער רעדט נישט קיין איין ווארט יודיש. אויב איך האב נישט קיין טעות, איז ער א ליטווישער יוד. ער רעדט ענגליש ווי א ליטוואק.

די סטודיאס זענען א וועלט פאר זיך. יעדע סטודיא איז א שטאט. יעדעס מאל ווען איך האב געזעהן א גרויסען סטאר ארייגפאהרען מיט זיין אויטאמאביל אין דער סטודיא, האט עס מיר דערמאנט אן מיינע קינדער-יאהרען אין בוקארעשט, ווען איך בין געשטאנען ביים קעניגליכען פאלאץ און ארייגעקוקט צו זעהן, ווער עס איז אהין ארייגעפאהרען אין א קארעטע. יעדער „סטאר" און יעדע „סטאריכע" פאהרט נישט אליין, נאר מיט בעגלייטער, וואס זענען שטענדיג צו דער האנד און דערפילען דעם סטאר'ס בעפעהלען. מיר איז אויסגעקומען צו זיין אין סטודיא צוזאמען מיט דער סטאר, טעלולא באנקהעד. א גאנצען טאג האב איך געהערט רופען „אידיט!" „אידיט!". איך האב נישט געוואוסט ווער די דאזיגע „אידיט" איז, ביז וואנען איך האב זיך ארומגעזעהן, אז זי איז מיס באנקהעד'ס סעקרעטארין. זי פלעגט איהר רופען וועגען יעדער קלייניגקייט. אידיט האט איהר געדארפט דערלאנגען א סיגארעט; אידיט האט געדארפט אנצינדען דעם סיגארעט און צוטראגען איהר צום מויל: אידיט האט געדארפט טון יעדע קלייניגקייט, וואס זי האט געדארפט האבען. איך האב געטראכט, אז ביי אונז אויף דער יודישער ביהנע פערוויכערט דער גרעסטער סטאר זיין אייגענעם סיגארעט, און אמאל שטרעקט ער נאך אויס זיין האנד צו נעהמען א סיגארעט ביי א צווייטען. דא איז דאס אנדערש. איך האב בעמערקט, אז דער סטאר אין א סטודיא איז אזוי ווי א פרינץ אין א קייזערליכען הויף. איין יודישער סטאר פון די ווארנער בראדערס ווערט דארט בעטראכט ווי א „גאט". דאס איז אל דזשאלסאן. פארוואס ער פערדינט אזא הימעלשען טיטול, ווייס איך נישט. דאס איז מסתמא דערפאר, וואס ער איז געווען דער ערשטער סטאר פון די ווארנער בראדערס' ווען זיי האבען אריינגעבראכט דעם קלאנג פילם אין קינא און האבען געמאכט א רעוואלוציע אין דער פילם-אינדוסטריע.

איך האב אין מיין לעבען נישט געטראפען אזוי פיל „האלב יודען". ווי אין האליוואוד. פיל פון די סטארס האבען א יודישען טאטען אדער א יודישע מאמע. איך האב זיך בעקענט מיט עלין מעקמעהאן. דאכט זיך נישטא קיין מעהר איירישער נאמען. לאזט זיך אויס, אז איהר מוטער איז א יודישע און דער פאטער א אירישער. ריקארדא קארטעז, וועלכער ווערט בעטראכט פאר א שפאניער, איז א יודישער בחור. ווען איך האב צו איהם גערעדט יודיש, האט ער פערשטאנען יעדעס ווארט, ביז וואנען עס איז געקומען צום ווארט „דרך ארץ". „דאס איז העברעאיש," — האט ער געזאגט — „דאס קאן איך נישט פערשטעהן."

דעם רייכטום און די פערשווענדערישקייט פון האליוואוד איז זיך שווער פארשטעלען. יעדעס מאל ווען איך האב געלייענט אין די צייטונגען וועגען ארבייטסלאזיגקייט און הונגער אין אמעריקא) און איך האב זיך ארומגעקוקט ארום זיך, וואס עס טוט זיך אין די סטודיאס, איז דאס מיר געווען שווער צו גלויבען. איז עס טאקע אמת, אז עס איז דא אזא זאך ווי דעפרעסיע? אין האליוואוד פיהלט מען דאס נישט. דא ווערט אלץ געמען מיט א ברייטער האנד, אפילו שוין איצט, נאכדעם ווי מען האט שטארק געשניטען אלע הוצאות. אין פילם „די סימפאניע פון זעקס מיליאן", האב איך געהאט א סצענע, וואו איך האב געדארפט שניידען א לעבעל ברויט. האט מען מיר אריינגעבראכט נישט איין ברייטעל, נאר גאנצע פופציג. די איבעריגע ניין-און-פערציג האט מען שפעטער ארויסגעווארפען. דערנאך האבען מיר געמוזט נאכאמאל איבערנעהמען די סצענע, האט מען ווידער געבראכט פופציג ברויטלעך. ווידער האב איך איינעם צושניטען און ניין און פערציג — ארויסגעווארפען. אין א פדיון-הבן-סצענע גיט מען די געסט עסען האט מען אנגעגרייט פופציג טעפ מיט עסען טאמער ווערט איין טאפ קאליע. טויזענטער מענשען וואלטען געקאנט לעבען פון דעם, וואס מען ווארפט ארויס יעדען טאג אין די סטודיאס. דאס הארץ בלוטעט, ווען מען הערט, אז מענשען געהען אויס פון הונגער אפילו אין האליוואוד, און דא ווארפט מען ארויס אזוי פיל שפייז. אין איין סצענע פון מיינער א פילם איז געווען א רייכער מאלצייט. האט מען צוגעגרייט א קייזערליכען טיש מיט די שעהנסטע און טייערסטע מאכלים, געבראכט פון די גרעסטע רעסטאראנען. אין דער לעצטער מינוט האט זיך דער דירעקטאר גאר מישב געווען און געביטען די סצענע, און דער גאנצער קייזערליכער מאלצייט איז געווען ארויסגעווארפען. ווען מען דארף האבען אן עפעל, ברענגט מען א גאנצען קויבער; ווען מען דארף האבען א ציבעלע, ברענגט מען א גאנצען זאק. אלץ ווערט דא געפיהרט אויף א רייכען מאסשטאב.

(סוף מארגען)

רעטונג אין דער לעצטער מינוט!

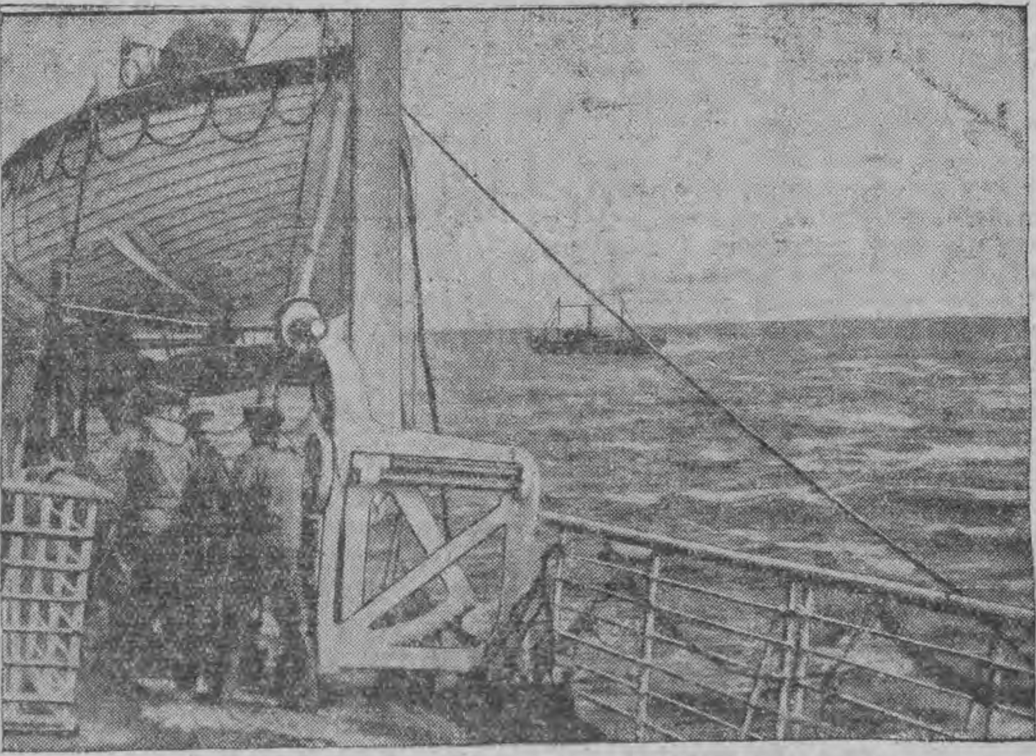

די שיף „לאנקאסטריא" לאזט ארא א רעטונגס-שיפעל, כדי צו ראטעווען די מאנשאפט פון דער טרינקענדער שיף „סקעלדערסטאר".

ל. קאנסטארום

א שאנד

(סקיצע)

2.

— וואס בין איך שולדיק, אז זי איז מיין קינד? זי האט דאך ארויפגעווארפען אויף מיר א שאנד! דו ווייסט וואס די מומע אסתר וועט זאגען? דו ווייסט וואס די גאלדבערגס וועלען זאגען? דו ווייסט, וואס גאנץ שטאט וועט איצט זאגען?

— איך פייף אויף דיין שטאט!

— אך אזוי, דו פייפסט? דאס איז צוליב דעם, וואס דו לעבסט אויף אלעם גרייטען! ווער יועט'ס ארויסגעבען און אקערט מיט'ן נאו די ערי פאר דעם שטיקעל חיונה? ווער שלאפט נישט, עסט נישט, טרינקט נישט, א נישט איך, איך, איך!

— ווען האסטו נישט געגעסען?..

— דו ווייסט, וואס שטאט יועט זאגען? אז דער געליבטער האט איהר אויסגעהאקט אנ'אויג! אט וואס שטאט וועט זאגען!

דער בוכהאלטער האט זיך דערשראקען פאר זיינע אייגענע רייד און גענומען ווייטער שפרייזען איבער'ן צימער... ער האט אליין זיך נישט גערעכענט אויף אזא מין אויסגאנג פון שמועס! די ווייב האט א פליעסק געטון מיט די הענט. האט זיך שווער אפגעווישט און איז ארויס.

און איצט איז אנגעקומען די לאנגע, לאנגע נאכט...

רבונו של עולם, וו וועט מען איהר איבערלעבען? די זון האבען כסדר געערדט אין טעלעפאן. סאניע האט שטיל געוויפצט אין איהר צימער... אריינגעהען צו איהר? ניין! קיינמאל נישט! וועהן איהר פערבלוטיגען פניר, ניין, דאס איז איבער די כוחות... אפשר צופאהרען צו אליסע? אז דאס וואלט נאר געווען מעגליך! זי יואגט איהם דאך איבערגעצט. ער וואל'ז זיך אויסגעוויינט פאר איהר, פאר דער געטרייער אליסען, וואס איז אזא האר־ציקער מענש. און אזא איבערגעגעבענע געליבטע.

און עס האט איהם דורכגעפליצט א פלוצימדיגער שארפער געדאנק. עס איז געווען אזא שארף, אז דער בוכהאלטער האט אזש א טיפען קרעכץ געטון. מארגען פריה וועט אין אלע צייטונגען געשילדערט זיין די געשעהעניש. און ביטאג (ס'איז גע־ווען זונטאג), וועלען קומען גאלדבערגס, זילבערמאן און קאץ, זיי וועלען קומען אויסדריקען זייער מיטגעפיהל. אדער — ניין? קיינער וועט נישט קומען! אלע וועלען זיך אפקעהרען פון איהם, מען וועט איהם אפזאגען פון זיין שטעל.

— וואס איז מיט מאטקען? — האט ער געפרעגט ביים זון.

— ארעסטירט... פאר'ן פרובען בעגעהען א מארד.

א סוף! פערענדיגט! דער בוכהאלטער האט דערפיהלט, אז אונטער זיינע פיס עפענט זיך א תהום און אז אהין וועלען באלד אלע איינזינקען, די גאנצע משפחה, דער גאנצער פרעסטיזש פון דריי דורות רבנים און פאבריקאנטען. אלע זייערע דערגרייכונגען, אלץ—אלץ — און ער מיט זיין משפחה וועלען מוזען פערלאזען די שטאט ווי קבצנים מיט טארבעס אויף די פלייצעס, געשענדעטע אפגעשפאטע — רבונו של עולם! עס וועלען באן קומען געריכטען, אדוואקאטען, פאליציי, און אין אלץ איז זיין טאכטער אריינגעמישט.

— איך שטארב! — האט ער א פערצווייפעלטען געשריי געטון, אבער קיינער איז נישט געקומען.

— טססס... — האט די ווייב געזאגט אין א ווילע ארום, אריינקומענדיג אויף די שפיץ-פינגערן, — סאניע איז איינגעשלאפען...

— גיב מיר בראם.

— וואס איז מיט דיר? דו ביסט דאך אפילו נישט אריין צום קינד.

— גאט צו דאנקען, כ'האב זיך אנגעקוקט אויף איהר שוין דרייסיק יאהר. אז מען איז פערליבט שיסט מען פריהער אין דעם, און ווענען מען איז פערליבט און נאכדעם אין זיך אליין. אבער מען זאל פון גרויס ליבע אויסהאקען אנ'אויג — דאס איז, דאס איז... א שאנד און א חרפה.

— זאל בעסער זיין א שאנד, אבער זאל מיין מיידעלע נאר בלייבען לעבען.

— נו, דאס איז א געשמאק־זאך!

די נאכט איז אנגעקומען! און וואס פארא נאכט איז דאס געווען! דער בוכהאלטער האט זיך געדרייט אויף זיין געלענער, האט געקרעכצט, האט געהאקט מיט'ן פויסט איבער'ן קישען, האט כסדר געצונדען דעם לאמפ... די ווייב איז געשלאפען ביי סאניען; אין איינזאמקייט האט ער דורכגעלעבט זיין גאנצע פערגאנגענהייט, די פערגאנגענהייט פון זיינע אבות, האט איבערגעלעבט זיינע צוקונפט, וואס איז איהם פארגעקומען שרעקליכער און פינסטער פון דער שווארצער נאכט... ער'שט אינדערפריה איז ער אריינגעשלאפען און, ווען ער האט זיך אויפגעכאפט פון דעם שארפען שניידענדיגען בעוואוסטזיין פון'ם ווארט „צייטונג", איז שוין געווען ליכטיג; איבער'ן קאריראר איז מען ארומגעגאנגען זיך געשושקעט; עס איז אריינגעקומען די ווייב, אנ'אנגעטועטע, ווייל זי האט זיך די גאנצע נאכט נישט צוגעלייגט, און ער האט אויף גיך בעהאלטען דעם קאפ אונטער'ן קישען.

— סאניען איז בעסער — האט זי מיט שמחה געזאגט. — זי האט שוין געעפענט די געשלאגענע אויג...

— און... און... די צייטונג?

— נא, לייען.

און ער האט דורכגעלייענט:

„נעכטען אום 5 א זייגער ביינאכט איז אין קאנדיטארייע ר. פארגעקומען א דראמאטישע פאסירונג, בעת וועלכער עס האט שווער געליטען די טאכטער פון דעם חשוב'ן, אין שטאט זעהר געאכפערטען אינדוסטריעלען ס. יאפע. דאס יונגע מיידעל איז בעפאלען געווארען דורך דעם פאעט ד., וועלכער איז האפנונגסלאז אין איהר פערליבט, און פאר'ן גאנצען עולם אין די אויגען האט ער איהר אנגעהויבען ווארגען".

דער בוכהאלטער האט אינגאנצען אהן כוחות זיך א ווארף־געטון צוריק אויפ'ן קישען. פון זיינע אויגען האבען א שפאר־געטון טרעהרען פון דאנקבארקייט און פון פרייד:

„דער חשוב'ער אינדוסטריעלער... געאכפערט אין גאנצער שטאט... דורך אלעמען... גאט צו דאנקען: עס איז פערביי, — ס'האט נישט אפגענאטען מיט שמוץ. מאטקע — א משוגע'נער פאעט... אלץ איז גאט צו דאנקען, נאר צוליב ליבע, צוליב האפנונגסלאזער ליבע, אזוי ווי אין קינעמאטאגראף..

ער האט זיך נאך לאנג געצערטעלט, ליגענדיג אין בעט, האט זיך געזשמורעט פון הנאה, ווי מען וועט לייענען „דער דורך אלעמען אין שטאט געאכפערטער... דורך אלעמען"...

זיך אנטועענדיג, האט ער לאנג געקוקט אין שפיגעל, האט זיך צורעכט געמאכט זיין פענסנע, זיך אויסגעגלייכט, א גלעט געטון די וואנסעס:

„יא, יא, סאניע איז טאקע ענליך צו מיר... ווי זאגט אליסע: עפעס איז אין מיר פארהאן פאטאר'לעס, דעמאנישעס... נו, יא, א משוגע'נער, פערדרעהט דאס אויך... ווער קלינגט דארטען?..

— דאס האט מען סאניען געבראכט בלומען, פאפא.

— שוין בלומען? פון וועמען זענען זיי דאס?

— פון דער פירמע גאלדבערג.

דער בוכהאלטער האט זיך אראפגעלאזען אויפ'ן שטוהל, פיהלענדיג, ווי זיין הארץ געהט אויס פון צערטלעכקייט, אזוי ווי נאך שווארצען קאווע אדער נאך א גוטער סיגאר...

„עלויבט איז דער אויבערשטער, פערביי... מעגליך, אז דאס איז גארנישט קיין שאנד, אז דאס איז גאר א רעקלאמע? איצט וועט מען זיך מיט סאניען פערא'נטערעסירען, מען וועט דערזעהען, אז זי איז ענליך צו מיר, צו דעם אין גאנץ שטאט געאכפערטען אינדוסטריעלען...

מען האט נאך עטליכע מאל געקלונגען אין טיר, עס זענען געקומען סאניעס פריינדינס...

דער בוכהאלטער האט זיך געווישט דעם שווייס פון שטערען.

— איך רעכען, — האט ער מילד געזאגט צו דער ווייב, — מעגליך, אז דאס איז אפשר גאר נישט קיין שאנד, נאר א רעקלאמע...

די פרוי, אויסגעמאטערט פון א שלאפלאזער נאכט, און פון די איבערלעבענישען, האט איהם דערלאנגט דעם פריהשטיק.

— וואס זוכסטו, נישט אנדערש אנ'עטיקעטע, — האט זי געזאגט, — א שאנד, רעקלאמע? עס האט פאסירט אנ'אומגליק און ער דרעהט גאר א קאפ. דו וואלסט בעסער אריינגעגאנגען צו סאניעטשקען... אנ'אומגליק בלייבט אנ'אומגליק, מעגסט דאס אנרופען, ווי דו ווילסט...

— פסט — האט דער בוכהאלטער געזאגט מיט א פול־אנגעפאקטער מויל — פארוואס עפעס אנ'אומגליק? אז די גאנצע וועלט וועט זיך דערוויסען, אז דער בוכהאלטער יאפע איז אנ'אינדוסטריעלער, געאכפערט אין גאנצע שטאט, איז דאס גארנישט אזא אומגליק.... דאס קאן זיין א גוטע רעקלאמע פאר מיין צוקונפט.... דער טייוועל ווייס. מען לעבט איצט אין אזא צייט, אז מען ווייס גארנישט, וואו עס ענדיגט זיך די שאנד און וואו עס הויבט זיך אן רעקלאמע... נו, יא, איך וועל אריינגעהען צו סאניען, ווי שווער דאס זאל אויך נישט זיין פאר מיר. אבער האב רחמנות אויף מיין פאטערשער הארץ — לאז ארא די שטארעס..

(סוף).

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואך

וואס דארף געטון ווערען פאר דעם יודישען האנטווערק

ראשית כל מוז מען צווישען די יודישע בעל־מלאכות אריינברענגען א גאנץ אנדער'ען גייסט, אז די עצם מלאכה זאל בעקומען אין זייער'ע אויגען איהר געהעריגע חשיבות. דאס מוז אלע, דער בעל־מלאכה און אויך נישט בעל־מלאכה ענדליך בעגרייפען, אז יעדער יודישער ווארשטאט איז א קודש הקדשים מיט איין ווארט — די מלאכה זעלבסט מוז ביי אונזערע יודען בעקומען דעם געהעריגען אנזעהען, און איהר פערפולקאמונג און איהרע דעראבערונגען אין יודישע הענד מוז ווערען ממש א נאציאנאלע אויפגאבע פאר יעדען, וועלכער טראגט נאך דעם נאמען יוד.

די דורכפיהרונג ביי דער מאסע פון אזא פסיכאלאגישער אומוועלצונג ליגט אין די הענד פון אונזערע בעסערע געזעלשאפטען און ארגאניזאציעס און בעזונדערס פון דער יודישער פרעסע פון יעדער ארט. די לעצטע דארף אין אלגעמיין אויפהערען צו קוקען אויף דעם ווערק פון די יודישע פאך־שולען, ווי אויף עפעס א פריוואט־זאך, נאר ווי אויף אינסטיטוציעס, וואס שפילען א נ'ערשט־ראנגיגע ראל אין דער צוקונפט פון כלל־ישראל אין פוילען.

צווייטענס מוזען אין יעדער ארט געשאפען ווערען ספעציעלע אומזיסטע קורסען פאר'ן דערוואקסענעם יודישען האנדווערקער אין יודיש. וואס זאלען איהם איינגער מאסען אויסבילדען און ענטוויקלען אין זיין מלאכה. כדי די קורסען זאלען ווירקליך ברענגען א ברכה פאר דעם יודישען האנדווערקער און זאלען [illegible] האבען א קיום און נישט פערוואנדעלט ווערען אין א נייעם יודישען אינסטיטוט אויף א צופוילטען „שלישי און בענקעל"־פונדאמענט, מיט וועלכע מיר זענען שוין אזוי רייך, מוזען זיי לכתחילה זיין אויפגעבויט און אויך נאכדעם געפיהרט ווערען מיט'ן זעלביגען אידעאליזם און יראת־הכבוד, ווי אונזערע טאטעס און זיידעס האבען געשאפען און דערהאלטען זייערע חברות: „משניות", „עין יעקב" א.א.וו. ביי אונז זענען דאך נאך פארהאן גענוג קרעפטען דערצו. מ'מוז נאר האבען א גוטע ארגאניזאציע, וואס זאל זיי ריכטיג אנפאקען און צווינגען דאס צו טון. די יודישע האנדווערקער־ארגאניזאציעס, וועלכע האבען בידאיצט, אויסער זייער שעדליכער פאליטיק־טרייבעריי און מחלוקת'ן נאך גארנישט געטון, האבען איצט דאס ווארט!

דריטענס — מוז מען אביסעל זיך צואיילען מיט'ן שאפען קורצע לערן־ביכער, קליינע האנד־ביכער פאר'ן האנדווערקער אין אלע פאכען אין יודיש, וואס זאלען זיין צוגעפאסט פאר איהם, נעהמענדיג אין אכט דערביי זיין מאנגעלהאפטע טעארעטישע צוגרייטונג. מיר האבען שוין אפילו עטליכע טעכנישע לערן־ביכער אין יודיש. זיי זענען אבער צוגעשניטען ספעציעל פאר די טעכנישע מיטעל־שולען אזוי, אז פאר'ן יודישען בעל־מלאכה קענען זיי גארנישט נוצען. מ'מוז, אלזא, פאר איהם ספעציעל עטוואס פראקטישעס שאפען, מאטעריאל אויף צו בעארבייטען פאר דעם צוועק געפינט זיך גענוג אין די אנדערע שפראכען. מ'מוז זיך נאר נעהמען פאר דער ארבייט. דאס ווארט האט איצט דער יודישער טעכניקער און פעדאגאג.

פירטענס, מוז געשאפען ווערען אויף זיכערע יסודות א ספעציעלער פערלאג, וואס זאל די אלע אויסגאבען פון טעכנישע ביכער פאר'ן יודישען האנדווערקער ארויסגעבען, אדער לכל הפחות סובסידירען. די יודישע קהלות פון גאנץ פוילען און בעזונדערס די יודישע האנדווערקער־ארגאניזאציעס, וועלכע מוזען דאך ענדליך איינמאל פאר אלע מאל זייער עקזיסטענץ בערעכטיגען, האבען דערצו דאס ווארט!

איך ווייס, אז אויף דעם וועט קומען דער אלטער גוט־בעקאנטער תירוץ: „נישטא קיין מיטלען, נישטא קיין כוחות". אבער דאס איז דאך באמת גאנץ פאלש. נישט קיין מיטלען פעהלט אונז, נאר דער אויפריכטיגער ווילען צו שאפען און ערנסטע דער זאך איבערגעגעבענע מענשען דאס אלעס צו ארגאניזירען. די נויטיגע מיטלען און כוחות מוזען זיך געפינען און וועלען זיך געפינען!

עקזיסטירט דאך ביי אונז א פרעסע פון הונדערטער יודישע בלעטער און בלעטלעך אין אלע שטעט און שטעטלעך פון פוילען; טא, פאר וואס זאל נישט קענען עקזיסטירען איין איינציגער פערלאג פאר עטליכע טעכנישע לערן־ביכלעך פאר'ן יודישען האנדווערקער?

לאמיר אקארשט זעהען, ווי גרויס זענען די בודזשעטען פון אלע יודישע קהלות צוזאמען, פון די האנדווערקער־ארגאניזאציעס און אנדערע געזעלשאפטען צו פראדוקטיוויזירען די יודישע מאסען... דוכט זיך, אז די צדקה־פושקעס מכל המינים מאכען דא אן א טומעל ביז טויב צו ווערען און וואס ווערט מיט'ן געלד אויפגעטון? — עס איז פיינליך דערביי צו רעדען. אבער אויב ביי אונז געפינט זיך נאך געלד אפילו פאר'ן שד און רוח, טאר דאס נישט דערלאזט ווערען, אז א גאנצער קלאס מענשען, וועלכע דארפען און מוזען זיין דער שטאלץ און ציהרונג פון גאנצען פאלק, זאל צוזאמענברעכען, בלויז דערפאר, ווייל עס פעהלט די דערצו נויטיגע פאר גראשען...

ס'איז נישט אמת, אז מיר האבען נישט די נויטיגע לעבעדיגע קראפט. וויפיל טויזענדער יודישע סטודענטן זענען צושפרייט איבער'ן גאנצען לאנד, וויפיל הונדערטער יודישע אינזשיניער'ען פון אלע ספעציאליסטען דרעהען זיך ארום אין די פוילישע שטעט און שטעטלעך; ווען אפילו נאר איין קליינער טייל פון אט דער גרויסער מאסע טעכניש אויסגעבילדעטע און דערפאהרענע יודען זאלען אייך איינציגען פינגער צו דער הייליגער ארבייט צולייגען, און א גראנדיעזער בנין וועט אויפוואקסען!

ס'איז נישט ריכטיג, אז דער יודישער סטודענט און יונגער אקאדעמיקער פון היינט געדענקט זיין פאלק נאר דאן, ווען ער זעלבסט ברויכט די פאלקס הילף, און ווייל נישט וויסען פון איהם בשעת דאס פאלק איז אין דער נויט. ניין, נישט די זענען שולדיג אין דעם, וואס זיי קומען נישט צו דער ארבייט; נאר איהר, די פיהרער פון די האנדווערקער־ארגאניזאציעס, דערפאר, וואס איהר רופט זיי נישט צו דער ארבייט.

דער יודישער אינזשיניער און טעכניקער, דער יודישער לעהרער און סטודענט, קינדער פון פאלק, וואס האבען זעלבסט פערזוכט די נויט און זענען דערפאהרען אין קאמף פאר'ן אייגענעם עקזיסטענץ, ווארטען דערויף, אז איהר, די פיהרער פון די האנדווערקער־ארגאניזאציעס, זאלט זיי מאביליזירען צו דער דינסט פאר'ן פאלק — פאר דער גאנצע אונטערגעהענדיגע יודישע האנדווערקער, אויף אייער ערשטער רוף וועלען זיי זיך מעלדען, נישט אלס געגעראלען, נאר אלס איינפאכע סאלדאטען, נישט כדי „בענקלעך" ביי אייך צו פערכאפען, נאר צו אנ'ארבייט, וואס איהר האט ביז היינט פערנאכלעסיגט.

די יודישע האנדווערקער־פיהרער האבען איצט דאס ווארט. אויב זיי וועלען ביי דעם היינטיגען טאג בלייבען שאינו יודע לשאול'ס, וועלען אנדערע — וועמען די זאך איז באמת טייער — מוזען אנהויבען צו ריידען. אויב די האנדווערקער־פיהרער קענען אפילו אין דער לעצטער מינוט גאר נישט טון, דאן וועט ער מוזען טון, דאן וועט עס מוזען טון די יודישע קהלה, דאן די לעצטע שעה האט געשלאגען און געטון מוז עס ווערען!

אינזש. אברהם בענענסאן.

וואס יעדער סוחר און האנדווערקער דארף וויסען?

קליינהענדלער מוזען פיהרען ביכער

ווי מיר האבען שוין מיט א צייט צוריק מיטגעטיילט, האט זיך דער פערבאנד פון די האנדעלס־קאמערן געוואנדען צום יוסטיץ מיניסטעריום מיט א מעמאריאל, וועגען אפהאלטען פון אריינפיהרען אין לעבען דעם ארט. 280 פון שטראף־קאדעקס. דאס מיניסטעריום האט איצט געענטפערט, אז דער מעמאריאל קען נישט גינסטיג ערלעדיגט ווערען. דער פערבאנד פון די האנדעלס־קאמערן בעמיהט זיך איצט ארויסצובעקומען פון העכסטען געריכט א אויפקלערונג, וועלכע זאל פעסטשטעלען אז פיהרען ביכער דארפען נאר אונטערנעמונגען אויף וועלכע ס'ליגט דער חוב צו רעגיסטרירען זיך אין האנדעלס־געריכט, צוליב דעם איז ווינשענסווערט, ווי מ'גיט אונז איבער פון צענטראלען קליינהענדלער־פעראיין, פעטערסקא 15, אז די אונטערנעהמונגען, וועלכע רעגיסטרירען זיך אין האנדעלס־געריכט אין 3־טער קאט. זאלען אייג פיהרען האנדעלס־ביכער.

ווי אזוי דארפען געפיהרט ווערען ביכער?

דאס פינאנץ־מיניסטעריום האט מיט איהר דעציזיע פון 10.9. ד.י. ל.ד.פ. 38348/4/32 אקצעפטירט א ביכער־שעמאט אויסגעארבייט דורך די האנדעלס־קאמערן.

גענויע אינפארמאציעס קאן יעדער סוחר בעקומען אומזיסט אין צענטראלען קליינהענדלער־פעראיין פעטערסקא 15 און אגראדאווא 10.

וועגען אויסצאהלען די שטייערן אין קליינע ראטעס

אויף דער פראווינץ קומען שוין פאר מאסענהאפטע עקזעקוציעס לויט די נייע עקזעקוציע־פארשריפטען. מ'מאכט די עקזעקוציעס ביז שפעט אין אווענד און מען פיהרט אדורך אונגעהויער פיל רעוויזיעס אין די שיפלאדען און קעשענעס.

ביי פיל קרעמער, הענדלער און האנדווערקער פיהרט מען אדורך אזעלכע פערזענליכע רעוויזיעס און דאס געפונענע געלד נעהמט מען צו ביי די שטייער־צאהלער פאר די שולדיגע שטייערן.

די לאדזער האנדעלס־קאמערן האט אין פערשטענדיגונג מיט'ן פערבאנד אין די האנדעלס־קאמערן בעשלאסען נאכאמאל זיך צו ווענדען צום פינאנץ־מיניסטעריום, אז מען זאל פערלייכטערען די ארטיקלען 18 און 23 פון עקזעקוציע־געזעץ.

א חוץ דעם ארבייט אויס דער פערבאנד פון די האנדעלס־קאמערן א פלאן, ווי אזוי מען זאל אויסצאהלען אין קליינע און בעקוועמע ראטעס די פערלעגענע שטייערן, כדי ס'זאלען אויסגעמיטען ווערען די מאסען־עקזעקוציעס. די האנדעלס־קאמערן וועלען די טעג ארויסטרעטען צום פינאנץ־מיניסטעריום מיט'ן דאזיגען פלאן.

די הנחות אין זונטאג־רוה וועלען נישט הל זיין פאר האנדווערקער

ווי בעקאנט האט די רעגירונג צוגעגרייט א פראיעקט וועגען מאכען געוויסע הנחות אין געזעץ וועגען צוואנגס־זונטאג־רוה.

די ענדעקישע ארגאניזאציעס האבען שוין אנגעהויבען א שארפע פראטעסט־קאמפאניע געגען די געפלאנטע הנחות, הגם זיי זענען נישטיגע. ס'וועלען נאר קענען אפען זיין אין פערלויף פון עטליכע שעה, זונטאג אינדערפריה מאנכע קאטעגאריעס געוועלבער.

וואס שייך האנדווערקער. וועלכע ליידען אפשר אמייסטען פון דער זונטאג־רוה, ווייל זיי זענען געצוואונגען צו רוהען אין פערלויף פון 2 און האלבען טאג אין דער וואך, זעהט די נייע פעראָרדנונג קיין שום הנחות נישט פאר און די יודישע האנדווערקער וועלען ווייטער זיין געצוואונגען צו רוהען אין זונטאג און חנאות.

די גילטיגקייט פון וויראקען

קלאוזולעס אויס'ן וויסטאווצע זענען גילטיג דריי יאהר, אויב מען טראגט דאס נישט אריין צום קאמארניק. אויב פאר די דריי יאהר ווערט דאס איבערגעגעבען צום קאמארניק, ווערט דאס גילטיג אויף 30 יאהר. אלע ארט וויראקען זענען גילטיג 30 יאהר. וועקסלען אהן פראטעסטען זענען בנוגע זשיראנטען גארנישט גילטיג, די זשירעס פאלען אב 3 טעג נאכ'ן צאהלונגס־טערמין, און בנוגע די וויסטאווצעס זענען וועקסלען אהן פראטעסטען גילטיג דריי יאהר. א אפענער חוב פון זעקס יאהר צוריק איז שוין נישט גילטיג.

דער אומזאץ־שטייער זאל געצאהלט ווערען אין דער 1־טער קוועלע

אין דער היינטיגער וואך איז פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון די פוילישע סוחרים אין פאמערן. עס איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, אז מען זאל וואס שנעלער איינפיהרען, אז דער אומזאץ־שטייער זאל געצאהלט ווערען בלויז דורך דער ערשטער קוועלע. די סוחרים זאלען נישט צאהלען קיין אומזאץ־שטייער, דאס וועט אהן ספק פערגרעסערן די הכנסות פון דער מלוכה. ווייטער האט דער צוזאמענפאהר אנגענומען א רעזאלוציע, אז די רעגירונג זאל צווינגען די קארטעלען צו פערביליגערן די פרייזען.

ווען קען מען מאכען פערזענליכע רעוויזיעס

וויכטיגע אויפקלערונג פון פינאנץ־מיניסטעריום

דאס פינאנץ־מיניסטעריום האט איצט ארויסגעגעבען אין א בוך־פארם די לעצטע פעראָרדנונג וועגען שטייער־עקזעקוציעס מיט אויפקלערונגען. מיר האלטען פאר נויטיג דא צו ברענגען די אויפקלערונג פון דער אפיציעלער אויפגאבע וועגען פערזענליכע רעוויזיעס.

דאס אויספיהרען א פערזענליכע רעוויזיע אין לאקאל פון שטייער־צאהלער אדער ערגעץ אנדערש, דארף פארקומען נאר אין לעצטען פאל, ווען אלע אנדערע עקזעקוציע־מיטלען האבען גאר נישט געהאלפען, אדער ווען עס איז פאראן א בעגרינדעטער חשד, אז דער שולדיגער בעהאלט זאכען.

מען טאר נישט בעזוכען די קעשענעס און קליידונג פון אנדערע פערזאנען, זאגאר נישט פון די באהענטסטע קרובים פון שטייער־שולדיגען, זאגאר דעמאלט, ווען עס זענען פאראן בעווייזען, אז זיי האבען ביי זיך פערמעגענס־זאכען און געלד, וואס געהערט צום שטייער־שולדיגען, טאר מען זיי אויך נישט בעזוכען. געגען אזעלכע באהענטע קרובים, אויף וועלכע עס איז פאראן א בעגרינדעטער חשד, דאס זיי בעהאלטען ביי זיך ווערטפולע זאכען און געלד, וואס געהערען צום שטייער־שולדיגען, קען מען פערפיהרען א קרימינעלען פראצעס פאר צונישט מאכען די עקזעקוציע".

מיר בעמערקען צו דעם, אז אין אזא קרימינעלען פראצעס דראהט א שטראף ביז 2 יאהר, לויט'ן ארט. 285 פון שטראף־קאדעקס.

סוחרים פון דריטער און פירטער קאטעגאריע פאטענטען מוזען פיהרען האנדעלס־ביכער אויב זיי ווילען געניסען פון די שטייער־הנחות

(אג) אנהויבענדיג פון נייעם יאהר וועלען די דעטייל־סוחרים און קליינע הענדלער, וואס האבען פאטענטען פון דריטער און פירטער קאטעגאריע צאהלען נאר דריי־פירטעל פראצ. אומזאץ־שטייער. פון דער דאזיגער הנחה וועלען אבער קאנען געניסען נאר די סוחרים, וואס וועלען פיהרען האנדעלס־ביכער לויט דער פעראיינפאכטער בוך־פיהרונג.

די האנדווערקער, וואס בעזיצען די געהעריגע רעכט, וועלען צאהלען 1 פראצ. אומזאץ־שטייער, זיי זענען בעפרייט פון פיהרען האנדעלס־ביכער. דאס וועט זיין א גרויסע הנחה פאר'ן קליינעם סוחרטום מיט'ן אויסנאהם פון דער קאלאניאל־בראנזשע, וועלכע וועט ווייטער צאהלען 1 פראצ. אומזאץ־שטייער, אפילו ווען זיי וועלען נישט פיהרען קיין האנדעלס־ביכער.

די קליינע סוחרים און הענדלער, וועלכע וועלען פון אנהויב פון נייעם יאהר 1933 נישט פיהרען קיין ביכער לויט דער פעראיינפאכטער בוך־פיהרונג, וועלען ווייטער מוזען צאהלען צוויי און א האלב פראצ. אומזאץ־שטייער.

אין שייכות דערמיט, האבען די סוחרים־ארגאניזאציעס אונטערגענומען אן אקציע מיטן ציל אויפצוקלערען די קליינע סוחרים און הענדלער וועגען זייער רעכט אין הסכם מיט דער נאוועלע צום געזעץ וועגען אומזאץ־שטייער.

וויכטיגע אויפקלערונגען פון פינאנץ־מיניסטעריום

וועגען די נייע פארשריפטען פון שטייער־עקזעקוציעס

די נייע פעראָרדנונג וועגען עקזעקוציעס פאר שטייערן, האט ארויסגערופען פיל ספקות אויך צווישען די שטייער־בעאמטע. דאס פינאנץ־מיניסטעריום האט דעריבער ארויסגעגעבען א צירקולאר, אין וועלכען ס'ווערען אויפגעקלערט א רייה ענינים.

אין צירקולאר ווערט צ.וו. אנדערען געזאגט: אויב די שטייער־מאכט האט פראלאנגירט דעם טערמין פון צאהלען די שולדיגע שטייערן, אדער האט דעם חוב צולעגט אויף ראטעס, בלייבט דאך ווייטער גילטיג די עקזעקוציע אויף די פערנומענע סחורות אדער זאכען. דער שטייער־אמט קען אבער אראפנעהמען די עקזעקוציע, אויב דאס בעדראהט די עקזיסטענץ פון שטייער־צאהלער. ביים אראפנעהמען די עקזעקוציע מוז מען אבער גלייך בעצאהלען אלע עקזעקוציע־קאסטען.

דער זאץ, „רואינירען דעם שטייער־צאהלער" דארף פערשטאנען ווערען אויף דעם אופן, אז ס'זענען למשל פערשריבען געווארען סעזאן־סחורות, וועלכע מוזען גלייך פערקויפט ווערען, אדער סחורות, וואס ווערען שנעל קאליע, אין אזעלכע פאלען דארף דער שטייער־אמט ביים פינאנדערלעגען דעם חוב אויף ראטעס אראפנעהמען די עקזעקוציע.

ווייטער ווערט אין צירקולאר געזאגט, אז אויב דער עקזעקוטאר קומט צום שטייער־צאהלער און דער לעצטער בעווייזט א בעשטעטיגונג פון שטייער־אמט, אז דער חוב איז איהם פונאנדערגעלעגט געווארען אויף ראטעס, טאר דער עקזעקוטאר נישט מאכען קיין „זאיענטשע" און דארף בכלל אויפהערען די עקזעקוציע־שריט. גלייך ווי מען בעקומט פון שטייער־אמט א מאהנונגס־צעטעל און א ווארנונג, אז מ'וועט קומען מאכען אן עקזעקוציע און דערביי האט דער צאהלער שוין פונאנדערגעלעגט זיין חוב אויף ראטעס, דארף מען תיכף מעלדען אין שטייער־אמט, אויב מ'ווייזט דאס ערשט דעם עקזעקוטאר מוז מען שוין בעצאהלען עקזעקוציע־קאסטען.

אין צירקולאר ווערט ווייטער געזאגט, אז אויב דער עקזעקוטאר געפינט ביים שטייער־צאהלער געלד, מוז ער דאס צונעהמען פאר די שולדיגע שטייערן. דער פאר. 61 פון דער עקזעקוציע־פעראָרדנונג, לויט וועלכען דער שטייער־שולדיגער קען פערלאנגען, אז מען זאל פערשרייבען די זאכען, וועלכע ער אליין ווייזט אן, איז נישט חל אויף געלד, וועלכעס מוז שטענדיג צוגענומען ווערען פאר די שולדיגע שטייערן.

מיר מאכען נאך אויפמערקזאם, אז אפילו מען געפינט געלד ביי דער עקזעקוציע, מוז מען דאס צוריקגעבען דעם שטייער־צאהלער, אויב פריהער איז מיט'ן שטייער־אמט אפגעמאכט געווארען, אז מען צאהלט אויס די שטייער־חובות אין ראטעס און מען צאהלט די ראטעס פינקטליך צום טערמין. קוים לאזט מען אדורך איין טערמין, איז דער אפמאך פון די ראטעס נישט גילטיג.

דאָס לאָדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

פון האנדעלס-געריכט

פירמע „מ. ל. אפּפּעלד" פּערעפּענטליכט אנ'אופּאדלאָשטש

אויף דער לעצטער זיצונג פון האַנדעלס-געריכט, איז פּערעפּענטליכט געוואָרען אנ'אופּאַד-לאָשטש דער פירמע משה לייב אפּפּעלד, בעזיצער פון א מעכאַנישער וועבעריי (קאָפּערניקאַ 55). אַלס קוראַטאָר פון דער אופּאַדלאָשטש-מאַסע איז נאָמינירט געוואָרען אדוו. מאַריאַ לעוויצקאַ. ריכטער-קאָמיסאַר — האַנדעלס-ריכטער אלפרעד העסלער. דער טערמין פון צייטווייליגען פּערעפּענטליכען דעם אופּאַדלאָשטש, איז בעשטימט געוואָרען אויפ'ן 17 יוני 1931. דער געפּאַלענער איז געשטעלט געוואָרען אונטער פּאָליצייאישער אויפזיכט.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופּאַדלאָשטש פון דער פירמע „מאיר בלומענפעלד" (פּעטריק. 18), וועלכע האָט, ווי בעוואוסט, בשעתו רעגולירט אויף 16 פּראָצענט, האָט די פירמע „יוזעף ריכטער" זיך געווענדעט מיט אַנ'אָנקלאַגע צום אַפּעלאַציע-געריכט געגען דער דעציזיע פון האַנדעלס-געריכט, לויט וועלכער דער פירמע איז אָפּגעזאָגט געוואָרען זי אַריינצונעהמען אין דער קרעדיטאָרען-רשימה אויף אַנ'אָפּענעם חוב פון 48.811 זל.

דאָס אַפּעלאַציע-געריכט האָט די דעציזיע פון האַנדעלס-געריכט בעשטעטיגט.

* * *

דעם 18-טען אָקטאָבער ה. י. האָט דאָס האַנדעלס-געריכט פּערעפּענטליכט אנ'אופּאַדלאָשטש די „ברידער בראַון" (פּעטריק. 92).

די פירמע האָט איצט אָפּגעגעבען א פּראָטעסט אין וועלכען זי פּערלאַנגט אויפצוהויבען דעם אופּאַדלאָשטש, אָנגעבענדיג די געהעריגע מאָטיוון.

דער פּראָטעסט וועט בעטראַכט ווערען דורכ'ן האַנדעלס-געריכט.

געגעז-אקציע פון הויז-בעזיצער

וועגען וואָס עס וועט גערעדט ווערען אויף זייער קרייז-צוזאַמענפאָהר

(2) נאָך די צוויי נישט לאַנג צוריק פּאָר-געקומענע צוזאַמענפאָהרען, וועט דעם 30 ד. ח. פּאָרקומען א גרויסער צוזאַמענפאָהר פון אלע הויז-בעזיצער-אָרגאַניזאַציעס פונ'ם לאָדזער קרייז, כדי אדורכצודיסקוטירען די מיטלען ווי צו דערהאַלטען די איצטיגע הויך פונ'ם דירה-געלד א. א. וויכטיגע ענינים.

דער צוזאַמענפאָהר, וואָס וועט פּאָרקומען אין דער „פילהאַרמאָניע" וועט צ. א. אַרומרעדען פאָלגענדע ענינים: 1) די נויטיגקייט צו רעווי-דירען דאָס געזעץ וועגען לאָקאַטאָרען-שוץ, 2) בוי-ענינים, 3) שטייער-פראַגען, 4) בעציהונג פון דער זעלבסטפערוואַלטונגס-מאַכט צו די הויז-בעזיצער-אָרגאַניזאַציעס, 5) די פראַגע פון דער הויז-בעזיצ-קאַמער, 6) נייער זעלבסטפערוואַלטונגס-געזעץ, 7) פּראָטעסט און הויז-בעזיץ, 8) דער ענין פּערקלע-נערונג פון דירה-געלד.

דערשאָסען צופעליג

ווייל מ'האָט איהם נישט געהעריג געלערענט

(2) נעכטען איז פאַר'ן לאָדזער קרייז-גע-ריכט געשטאַנען דער 27-יאָהריגער סטעפאַן יאַקו-באָווסקי, וועלכער איז גענשפּט געוואָרען דערפאַר, וואָס זיינער צייט בעתן מאַניפּולירען מיטן רעוואָלווער אויפ'ן הויף פון די פּאָליציי-קאָשאַרען אויף קיליג-סקיעגאָ 152, האָט ער דערשאָסען צופעליג דעם פּשאָדאָווניק פראַנטשישעק אָלשיצא.

יאַקובאָווסקי האָט זיך פערטיידיגט דערמיט, וואָס אין דער פּאָליציי-שולע האָט מען איהם נישט געלערענט ווי צו בעגיין זיך מיט קורץ-שטח'דיגען שיס-געוועהר.

ער האָט בעקומען אנ'אורטייל — 6 חדשים טורמע מיט'ן אָפּלייגען די שטראָף.

דער בעסטיאלישער פאַביאַניצער מערדער

איז איבערגעפיהרט געוואָרען אין לאָדזער טורמע

(2) אין שייכות מיט'ן בעסטיאַלישען ערמאָר-דען אין פאַביאַניץ די 57-יאָהריגע געוועלבערין וויקטאָריא קליס, דערוויסען מיר זיך, אַז געגען דעם אַרעסטירטען זיגמונט לעוואַנדאָווסקי זענען דאָ אַלע סימנים, אַז ער טאַקי האָט עס זי דערמאָר-דעט.

עס זענען דאָ עדות, וואָס האָבען איהם נאָכ'ן מאָרד געזעהן אַרויסגיין פון דער קליס'עס געוועלב.

בנוגע דעם פערבלוטיגקען פּאַלטאָ זיינעם, האָט ער אַ תירוץ, אַז דאָס האָט ער איהם פּער-בלוטיגט, בעת ער האָט זיך שיכור'ערהייט געשלאָ-גען מיט זיינע משפחה-לייט.

דערווייל האָט מען איהם אריבערגעפיהרט אין דער לאָדזער אויספאָרשונגס-טורמע אויף קאָ-פּערניקאַ, וואו מ'האָט איהם אריינגעזעצט אין אַ בעזונדערע צעלע.

פּאָליטישע פּראָצעסען

(2) פאַר קאָמוניסטישער טעטיגקייט, זענען נעכטען פערמשפט געוואָרען: בענאָן רעמש אויף 1 יאָהר, לעאָן וואָלטשאַק אויף 2 יאָהר, לייבוש מאַנדעלקאָרן אויף 3 יאָהר און מרדכי שוואַרץ אויף 1 יאָהר תּפיסה.

פון דער צוקערניע אין „יושב בסתר"...

פערבעטען אַנ'אַגענט פון דער ביבליאָטעק „שטוקאַ"

(2) דער אַגענט פון דער ביבליאָטעק „שטו-קאַ" (שיענקיעוויטשאַ 39) לודוויק ראַקאָווסקי, האָט ביי זיינע בעלי-הבתים צוגענומען אַ סומע געלד און פערשוואונדען געוואָרען.

נעכטען האָט איהם אַ געהיים-אַגענט בעמערקט אין אַ צוקערניע ביי אַ „פּול טשאַרני" און איהם פערבעטען אין „יושב בסתר".

גנבים אין די שוהלען

מ'גנבעט פּאַלטענס, עלעקטרישע לעמפּלעך און וואָס ס'לאָזט זיך

(2) דער גבאי פון דער ווילקער שוהל יאַנקעל שלאַקער, האָט געמאָלדען דער פּאָליציי, אַז גנבים האָבען פון דער שוהל אַרויסגעגנב'עט אַ פּאַלטאָ און אַנדערע חפצים. די גנבים זענען נישט גע-כאַפּט געוואָרען.

אויך אין דער שוהל אויף פּיעטריקאָווער 286 האָט מען געכאַפּט דעם גנב שמעון פיינער גנב'ענען עלעקטרישע לעמפּלעך.

געגאַנגען יום-טוב צו גאַסט

און גנבים האָבען אין דער היים גענומען אַ „הקפה"...

(2) דעם לעצטען טאָג יום-טוב, איז ישראל גליקסמאַן (שיענקיעוויטשאַ 64) מיט דער פאַמיליע געגאַנגען צו גאַסט. אהיימקומענדיג האָט גליקסמאַן בעמערקט, אַז אין זייער אָפּוועזענהייט, האָבען גנבים פון דער וואוינונג צוגענומען מלבושים, וועש און געשיר אויף אַ סומע פון טויזענד זל.

די גנבים ווערען נעזוכט פון דער פּאָליציי.

א „טוישער" וויל טוישען זיין פּאַלטען

און בעקומט געבראָכען די ביינער

(2) אין קניזלער'ס רעסטאָראַן (גייערס מאַרק 8) האָט איינער פון די געסט ראַפאַל וואָזשניטשקא „על פּי טעות" אָנגעטון אַ בעסערען פּאַלטען. מ'האָט איהם אָבער געכאַפּט דערביי, און דער „טוישער" האָט בעקומען אָנגעבראָכען די ביינער, אַ חוץ וואָס ער וועט זיך נאָך דאַרפען פערטיידיגען ביים „גרינעם טיש".

זעלבסטמאָרד

(2) אויף מיעלטשאַרסקאַ 30, האָט זיך מיכאַ-לינא קאָכאַנסקאַ פּער'סמ'ט מיט יאָדינע.

א „לעבעדיגע מתנה" אויף א וואָגען קאַרטאָפעל...

(2) אַ פויער פון דאָרף ווילאַנאָוו, באַלעס-לאַוו אַנדזשעיעווסקי איז נעכטען געקומען קיין לאָדז מיט אַ וואָגען קאַרטאָפעל. פּלוצלינג האָט ער בע-מערקט אויפ'ן וואָגען אַ „לעבעדיג פּעקעל".

ווי ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, איז דאָרט געלעגען איינגעפּאַקט אַ ניי-געבוירען קינד פון 2 חדשים, וואָס מ'האָט איהם אונטערגעוואָרפען. דאָס קינד איז אָפּגעשיקט געוואָרען אין דער שטאָטישער זויג-היים.

היינטיגער קאָנצערט

לטובת דער געזעלשאַפט „שוץ פאַר בלינדע קינדער"

היינט, 8,30 אָוו. קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע אַ קאָנצערט לטובת דער געזעלשאַפט „שוץ פאַר בלינדע קינדער".

אינ'ם קאָנצערט בעטייליגען זיך דער 13-יעהריגער יודישער ווירטואָז מאַרצעלי נוימילער, וועלכער האָט בעקומען אַנ'אויסצייכנונג אויפ'ן אינטערנאַציאָנאַלען פידעל-קאָנצערט; דער לירישער טענאָר שומפיק און אַ כאָר.

ביים קלאַוויר פּראָפ. רידער.

דער קאָנצערט פערדינט בעזוכט צו ווערען פון די ברייטסטע קרייזען, כדי צו אונטערשטיצען די סימפּאַטישע געזעלשאַפט, וועלכע נעמט אונטער איהר שוץ אויך יודישע בלינדע קינדער.

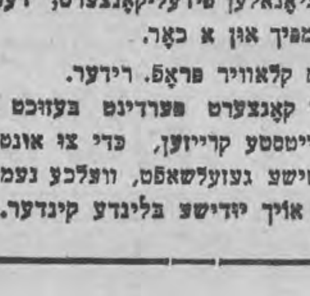

היינט און פאָלג. טעג!

פון פילם - מייסטערווערק, רעזשי פון שטערנבערג א. ג.

„שאַנכאַי-עקספּרעס"

אין די הויפּט-ראָלען:

Marlena Ditrich, Clive Brook, Anna May-Wong, Warner Oland.

אָנה. 4.30 נמ. שבת, זונטאָג 1 בייטאָג.

פּאָפּולערע פּרייזען פון די פּלעצער.

הנחה-בילעטען גילטיג אָהן בעגרענצונגען.

Dr. med.

Józef Imich

ספּעציאַל-אַרצט פאַר האַלז, נאָז און אויערן-קראַנקה.

אָרדינאַטאָר פון קרייז-שפּיטאַל א. נ. פּרעז מאָשטשיצקי.

צוריקגעקעהרט

מאָנוישקאָ 1, טעל. 209-97.

דינסטאָג כה 25 תשרי תרצ"ג	**אקטאבער** זון-אויפגאַנג 6.11 זון-אונטערגאַנג 4.30

Związek Spółdzielni

Mleczarskich i Jajczarskich

נאָטירט די דעטייל-פּרייזען אין די געוועלבער:

די אויסנאַהם גוטע **פּוטער** צו 3.80 א קילאָ

דעסערטאָווע " " 3.60 "

גאַזאַלצענע " " 3.50 "

Znak na etyk.

מיר גאַראַנטירען פאַר גוטסקייט, פרישקייט און אויסגעצייכנעטע געשמאַק פון דער פּערקויפ-טער פּוטער. צוליב'ן בעשיצען זיך אויף, מאַרק פּוטער מיט עטיקעטען וועלכע עהנליכע צו אונזערע, בעטען מיר צו לייגען די אויפמערקזאַמקייט אויף דער שוץ מאַרקע.

אונטערשטיצונגען פאַר ארבייטסלאָזע

פאַר'ן חודש אָקטאָבער

צאָהלט מען אויס:

היינט, דינסטאָג ד. 25 אָקטאָבער די אותיות:

M N O P R S T U W Z Ż Ź

רעגיסטראַציע פון יאהרגאנג 1912

(2) היינט, דינסטאָג, דאַרפען זיך שטעלען אין מיליטער-ביוראָ (זאַוואַדזקאַ 11) צו רעגיסטראַ-ציע יונגעלייט פונ'ם יאָהרגאַנג 1912 און עלטערע, וועלכע האָבען זיך לעת עתה נישט געשטעלט צו רעגיסטראַציעס, און וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 4 קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען-נעמען, וואָס הויבען זיך אָן מיט די אותיות:

A B C D E

און פון 10 קאָמיסאַריאַט:

L M N O P

מאָרגען, מיטוואָך פון 4 קאָמיסאַריאַט:

F G H Ch

און פון 10 קאָמיסאַריאַט:

R S Sz T U W Z Ż

פערד-איבערזיכט

(מ) היינט, 9 פריה דאַרפען אויפ'ן האַלער-פּלאַץ צושטעלען צום איבערזיכט זייערע פערד, די פערד-אינהאַבער, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 3-טען פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט, און וואָס זייערע פאַמיליען-נעמען הויבען זיך אָן מיט די אותיות:

A B C D E F G H I J K L Ł

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: ק. לייננוועבער (פרייהייטס-פּלאַץ 2), י. האַרטמאַן (מלינאַרסקאַ 1), וו. דאַנילעצקי (פּעטריקאָווער 127), א. פּערל-מאַן (ציגעל-גאַס 32), י. צימער (וואָלטשאַנסקאַ 37), פּ. וואָיטשיצקי (נאַפּיורקאָווסקיעגאָ 27).

לאַנדווירטשאַפט-וואָך

(2) פון דעם 6. ביז'ן 13. ק. ח. ווערט אָר-גאַניזירט אין גאַנצען לאַנד אַ „לאַנדווירטשאַפט-וואָך".

די אימפּרעזען וועלען טראָגען אַ פּראָפּאַ-גאַנדע-כאַראַקטער פון דער לאַנדווירטשאַפט.

קלאַנג-קינאָ-טעאַטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און פאָלג. טעג!

גרויסע פּרעמיערע!

„ציגיינער-ראָמאַנס"

אין די הויפּט-ראָלען:

BRYGIDA HELM

JóZEF SCHILDKRAUT

אָנהויב פון די סעאַנסען טעגליך 4 נאָכמיטאָג

שבת און זונטאָג 12 א זייגער בייטאָג.

חד גדיא, חד גדיא...

ווי האלט עס מיט דער נייער טורמע אין לאדז?

(2) בידוע ווערט שוין א לאנגערע צייט געפלאנט אויסצובויען אין לאדז א גרויסע בעקווע־מע טורמע, וואס זאל ספעציעל פאר דעם צוועק געבויט ווערן, ווייל די טורמעס אויף קאפערניקא, טארגאווא און גדאנסקא זענען איבערגעבויט פון געוועהנליכע וואוין־הייזער און ענטשפרעכן נישט די בעדערפענישען פון די ארעסטאנטען.

לעת עתה האט שוין דאס יוסטיץ־מיניסטע־ריום איינגעהאנדעלט א פלאץ אויף סוף פאמאר־סקא. געבען דער פראכאווניא, און עס זענען שוין ארייגעלעגט געווארען 50 טויזענד זלאטעס אין קאנקורסען אויף בוי־סקיצען.

דער גאנצער ענין שטייט אבער אויף א טויטען־פונקט, מחמת עס פעהלען קרעדיטען אויף אויסצובויען דעם דאזיגען בנין.

גרינדונג פון א אפטיילונג פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אויף אלטשטאט און באלוט

אונטער'ן פארזיץ פון ה' שלמה פיינער איז אין לאקאל אויף זגערזשער 28 מיט דער בעטייליגונג פון די מיטגלידער פון ציוניסטישען קאמיטעט ה"ה משה לימון, ש. רייכמאן און א. שפירא פאר־געקומען א פערזאמלונג פון ציוניסטען וואס וואוי־נען אין ראיאן פון אלט־שטאט און באלוט מיט'ן צוועק צו גרינדען א אפטיילונג פון דער ציוניס־טישער ארגאניזאציע אין דערמאנטען ראיאן.

ה' לימאן בעגריסט די פערזאמעלטע אין נאמען פון ציוניסטישען קאמיטעט און ווייזט אן אויף דער וויכטיגקייט פון די גרינדונג פון נאך איין זאמעל־פונקט פון ציוניסטישער ענערגיע אין איצ־טיגען מאמענט. ה' רובינשטיין בעגריסט די איני־ציאטיוו פון ציוניסטישען קאמיטעט. ה' מינץ רעדט וועגען דער וויכטיגקייט פון דער דאזיגער טע־טיגקייט.

ה' שאפירא רעפערירט וועגען די צילען און אויפגאבען פון אן'אפטיילונג פון דער ציוניס־טישער ארגאניזאציע. דער צוועק איז צו זאמלען די ציוניסטישע כוחות און ארגאניזירען די סימפא־טיקער פון ציוניסטישען געדאנק. דא וועט איינגע־ארדענט ווערען א לעזע־זאל, העברעאישע קורסען, פארלעזונגען און ציוניסטישע אויפקלערונגס־פער־זאמלונגען. דא וועט אויך ארגאניזירט ווערען די ארבייט פאר די ארץ־ישראל־פאנדען.

אין דער צייטווייליגער פערוואלטונג זענען אריין די ה"ה: ש. דריהארן, ש. יענקעלעוויטש, פיינער, א. שטרויך, י. גורט, ל. שטערן, מ. מינץ, ג. ליטמאנאוויטש, א. רייפענבאך, יאבראוו, פ. רו־בינשטיין, ש. רייכמאן, מ. טעמפעלהאף, ה. רא־קאוויטש.

דער שפיל־פלאן פון דער מלוכה־לאטעריע איז פולשטענדיג געענדערט געווארען

דעם 17־טען נאוועמבער הויבט זיך אן די ציהונג פון דער 1־טער קלאס פון דער 26־טער מלוכה'שער קלאסען־לאטעריע. נישט אלע ווייסען, אז דער שפיל־פלאן איז גענצליך געענדערט גע־ווארען. דער נייער שפיל־פלאן איז געשטיצט נאר אויף אנדערע יסודות און גיט די שפילער א סך מעהר שאנסען צו געווינען, ווי דאס איז געווען ביז איצט.

מען דארף דערביי אונטערשטרייכען, אז אלע ענדערונגען זענען געמאכט געווארען נאר לטובת די שפילער. אזוי למשל, איז ביז איצט די ציהונג פון די ערשטע פיר קלאסען פארגעקומען אין משך פון 2 טעג, דאגעגען פון דער 26־טער לאטעריע וועט די ציהונג אין אלע פיר קלאסען דויערען צו 5 טעג. דערביי וועט די ציהונג אין דער פינפ־טער קלאס דויערן, ווי ביז איצט, 27 טעג. די הויפט־געווינסען אין די פיר קלאסען זענען פער־גרעסערט געווארען און זיי בעטרעפען איצט: אין דער 1־טער קלאס — 100 טויזענד זלאטעס, אין דער 2־טער — 150 טויזענד זל., אין דער 3־טער — 200 טויזענד זל., אין דער פירטער — 250 טויזענד זל., און אין דער פינפטער וועט דער שפי־לער קענען געווינען א גאנצען מיליאן זלאטיס.

אויב עס האנדעלט זיך אלזא וועגען די הויפט־געווינסען זענען אין פלאן פארגעקומען קאלאסא־לע ענדערונגען צו גינסטען. וואר'ום ביז איצט האט מען א מיליאן זל. געקאנט געווינען נאר אין אנ'־אויסנאהמספאל, ווען אויף דעמזעלבען נומער איז געפאלען אויך די פרעמיע. דאגעגען איצט וועט ביי יעדען שפילען קאנען געווינען ווערען דאס גרוי־סע געווינס אין דער הויך פון א מיליאן זלאטיס. אונאפהענגיג פון דעם פערגרעסערען די הויפט־געווינסען אין אלע קלאסען, זענען אויך ווייטער פערבליבען אין דער 5־טער קלאס, ווי ביז איצט די געווינסען: 300 טויזענד זל., 150 טויזענד זל., 100 טויזענד זל., אויך אין דער היינזיכט זענען איינגעפיהרט געווארען ענדערונגען לטובת דעם שפי־לער, ווייל אנשטאט איין געווינס צו 75 טויזענד זל. זענען איינגעפיהרט געווארען צוויי, אנשטאט צוויי צו 50 טויזענד זל. — פיר, אנשטאט זעקס אין דער הויך פון 660 טויזענד זל.

די פערגרעסערונג פון דער צאהל הויפט־גע־ווינסען איז פארגעקומען נישט נאר אין דער פינפ־טער קלאס, נאר אויך אין די ערשטע פיר קלאסען און חוץ דעם קומט צו צו די געווינסען פרעמיעס אין דער הויך פון 660 זל.

0 איינפיהרענדיג א ריהע זעהר גינסטיגע פאר די שפילער ענדערונגען, האט די לאטעריע־דירעק־ציע נישט פערגעסען אויך וועגען דער גרויסער מאסע שפילער, וועלכע געווינען געוועהנליך ביי דער ציהונג נאר די סטאוקע. הגם די איינגעפיהרטע ענדערונגען פערגרעסערן בעדייטענד די שאנסען פון די שפילער. דאך געווינען דער רוב די סטאוו־קע. ווארום נישט אלע קענען דאך געווינען די הויפט־געווינסען — דערויף איז עס דאך א לאט־טעריע. טאקע דעריבער וועט די רעפארם פון די סטאוקעס בלי ספק פעראינטערעסירען די ברייט־סטע קרייזען, בפרט, אז זי ברענגט זיי גרויסע פראפיטען.

איצט וועט א שפילער, וועלכער וועט געווינען די סטאווקע אין די ערשטע פיער קלאסען נישט נאר קענען זיך בעטייליגען אין דער ציהונג פון דער ווי־טערדיגער קלאס, נאר עס וועט איהם נאך בלייבען אנ'עודף. לאמיר דאס פארשטעלען אויף א ביישפיל: א שפילער, וועלכער האט געהאט א פערטעל לאס, האט געוואונען די סטאווקע אין דער 3־טער קלאס. א פערטעל לאס אין דער 1־טער, 2־טער און 3־טער קלאס האט איהם געקאסט 30 זל., די געוואונענע סטאווקע האט בעטראפען 40 זל., אראפרעכענענדיג דערפון פון דעם פרייז פון לאס איז דעם שפילער געבליבען 10 זל., אזוי ווי אבער א פיערטעל לאס אין דער 4־טער קלאס האט געקאסט 40 זל, האט דער שפילער פריהער פאקטיש גארנישט געוואונען. איצט איז דער דאזיגער גאנצער סיסטעם געענדערט געווארען: דער שפילער, וואס וועט למשל געווינען די סטאווקע אין דער 3־טער קלאס וועט האבען א פיערטעל לאס און 30 זל. דערצו, ווייל א פיערטעל לאס אין דער 4־טער קלאס וועט איהם איצט קאס־טען בלויז 10 זל.

די שאנסען צו געווינען די סטאווקעס האבען זיך אין דער 26־טער לאטעריע פערגרעסערט. ווייל אין די ערשטע פיער קלאסען איז די צאהל סטאווקעס פון 13.200 פערגרעסערט געווארען ביז אויף 22.171, דערביי שפילען ווייטער די נומערען פון די לאסען, וואס האבען געוואונען די סטאווקעס.

ווי ס'איז צו זעהן פון דעם אויבענגעזאגטען גיט דער שפיל־פלאן פון דער 26־טער מלוכה'שער לאטעריע דעם שפילער א סך מעהר, ווי ביז איצט, שאנסען צו געווינען.

PRYWATNE POGOTOWIE ŁEKARSKIE
TEL. 12-333 ZIELONA № 6.
Szybka pomoc lekarska.–PRZEWÓZ CHORYCH

היינטיגע פארלעזונג פון ה' יצחק ריבקינד

אין דער פאלקס־אוניווערזיטעט

ווי מיר האבען שוין געמאלדען ארדענט איין די פאלקס־אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטי־שער ארגאניזאציע א פארלעזונג פון בעקאנטען ציוניסטישען טוער און שריפטשטעלער ה' יצחק ריבקינד פון אמעריקא א. ד. ט.: „יודען און יו־דישקייט אין אמעריקא".

דער רעפעראט וועט פארקומען אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (שרוד־מיעסקא 29).

ווער ווייסט?

די 77־יעהריגע פרוי ראבינאוויטש איז פרייטאג אוועק פון דער היים, און איז ביז היינט נישט צוריקגעקומען.

זי טראגט א שווארצען מאנטעל און א גרין קלייד. די פרוי איז נישט ביים קלאהרען פערשטאנד.

ווער ס'ווייסט עפעס וועגען איהר, ווערט געבעטען מודיע צו זיין צו ראבינאוויטש, שקאלנא 8.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90
ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און וועגערישע קראנקהייטען, מענער־שוועכע, צלע ארס אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.
נעמט אן פון 8–2 און פון 5–9 אוונד.
בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען.

בלוט, הויט און נערוועז־קראנקע
דערגרייכן דורך דעם געברויך פון נאטירליכען ביטער־וואסער
Franciszka Józefa
די געארדענטע פערדייאונגס־פערהעלטנישען. צו בעקומען אין אלע אפטייקן און סקלאד־אפטייקנס.

זיך אליין געמאלדען אין פאליציי

אויז דערקלעהרט, אז ער האט דער'הרג'עט זיין שווער

(2) אין דער קאלישער פאליציי האט זיך געמאלדען דער 29־יאהריגער יוזעף מיכאליאק, וועלכער האט מיטגעטיילט, אז ער האט שיכור'ערהייט מיט א שטיין דערמארדעט אין דארף סאכא, טור־קער קרייז, זיין שווער איגנאצי דאלעטא.

מ'האט דעם ענין נאכגעפארשט, און ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז ער רעדט אמת...

דער מערדער מאכט אגב אנ'איינדרוק פון אנ'אומנארמאלען.

מ'האט איהם ארייגעזעצט אין טורמע צו דער דיספאזיציע פון דעם אויספארשונגס־ריכטער.

DR. MED. J. LUBICZ
כירורג־ארטאפעד
פאלודניאווא 9, טעל. 183-17
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: ווקלארסעס אויף פלאטפוסען. קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. אז וו.
נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

„בונט איז אויסבעסערונגס־הויז" ביי די „ווילנער"

איז קאמעראל־טעאטער, 1. מאי 2

די פארשטעלונג האט זיך קונה שם געווען און געהט יעדען טאג מיט א שטורמישען דערפאלג. היינט ווערט ווייטער געשפילט „בונט אין אויסבעסערונגס־הויז".

ר. איזראעל

משפחות אין פלאמען

סענסאציאנעלער ראמאן — פון יודישען פאמיליען־לעבען

(3

אויפ'ן פעראן איז געווען טומעלדיג. מענשען האבען זיך געאיילט זענען געגאנגען הין און צוריק און ערלעדיגט די לעצטע געשעפטען מיט דער גרוי־סער שטאט, וועלכע זיי דארפען פערלאזען אין עט־ליכע מינוט ארום. די באהן־בעדינטע האבען זיך געפארעט ביים ערלעדיגען די פארמאליטעטען, כדי דער צוג זאל קענען פערלאזען די סטאציע. מענ־שען האבען זיך הויך און טומעלדיג געזעגענט.

אביסעל ווייטער פונ'ם טומעל זענען געשטא־נען מארעק און מרים, זיי האבען זעהר וועניג גערעדט. נישט מרים און נישט מארעק האבען געפונען די פאסענדע ווערטער, די פאסענדע טעמא פון פיהרען א געשפרעך. זיי האבען נאר געווארפען אויף זיך בליקען, וואס האבען אויסגעדריקט אזוי פיל ליבע, וואס האט ארומגענומען די גאנצע וועלט.

— ועסט מיך נישט פערגעסען, מארעק, האט מרים געוואלט פרעגען, אבער זי האט נישט גע־האט קיין דרייסטקייט, זי האט געהאלטען, אז זי האט אפילו נישט קיין רעכט צו שטעלען אזעלכע פראגעס, ווייל וואס איז דען מארעק איהר פאר א באהעגטער, אז ער זאל איהר ענטפערען אויף אזעל־כע נארישע פראגען?

זענען זיי טאקע בידע געשטאנען און גע־קוקט אויף זיך און זייערע הערצער זענען געווארען אינגע צו דעם אבדערען אזוי באהענט צו זיך.

ס'האט אזוי געצויגען נעהבטער, בעהנטער און ווען דער צוג־פיהרער האט געמעלדעט, אז אלץ איז פערטיג און דער צוג געהט גלייך אפ פון דער סטאציע, האבען זיך דיערע ליפען צוזאמענגע־טראפען און זיך פעראייניגט אין א לאנגען פעס־טען, ליידענשאפטליכען קוש... א היילגער ציטער איז מרים'ען אדורך דורך דער ביינער. זי האט געהאט א געפיהל, ווי זי וואלט געשוועבט צווישען הימעל און ערד.

באלד אבער האט מארעק געגומען זיינע צוויי שווערע וואליזען, אין וועלכע ס'האבען זיך געפינען מלבושים, וועש און די הויפטזאך פערשידענע ביכער און איז אהן א ווארט אריין אין איינע פון די וואגאנעס. אין דעם מאמענט האט די באהן געריהרט פון ארט. מרים איז געשטאנען ווי צור־נישט, זי האט אויסגעשטרעקט די הענד, אזוי ווי זי וואלט געוואלט נאך צוריקהאלטען די באהן. כדי מארעק צו זאגען נאך עטליכע ווערטער, נישט מעהר, זי האט איהם נאך געוואלט זאגען: מארעק, איך ליב דיך, איך ליב דיך זעהר שטארק און וועל דיך קיינמאל נישט פערגעסען. ער'שט איצט האט זי בעמערקט, אז דער צוג איז שוין ווייט אוועק, ס'איז נאר געבליבען דער דיקער, שטיקענדיגער רויך, וואס איז זיך שוין פונאנדער־געגאנגען אין דער לופט. דער פעראן האט אנגעהויבען לעדיג צו ווערען. מרים האט אויסגעווישט א טרעהר פון אויג, זיך מאך געגעבען מיט דער האנד און איז צוזאמען מיט אלע ארויס אין גאס.

מארעק האט זיך איינגעארדענט אין א וויג־קעל פון וואגאן אין דער דריטער קלאס. זיין באג־גאזש האט ער אוועקגעשטעלט אויף די פאליצעס איבער דעם ארט, וואו ער איז געזעסען. דאן האט ער זיך אוועקגעזעצט און געגומען עפעס לייענען. ער האט אבער בשום אופן נישט געקענט. די או־תיות זענען איהם געשפרונגען פאר די אויגען און ער האט נישט געקענט קאנצענטרירען זיינע געדאנקען, צו פערשטעהען, וואס ער לייענט, פאר זיינע אויגען איז נאך אלץ געשטאנען מרים'ס בילד, איהרע נאאיווע בליקען, איהרע גרויסע שווארצע אויגען, וועלכע האבען געגלאנצט צוליב דעם, וואס זיי זענען געווען אנגעפיהלט מיט טרעהרען.

— אידיאט, וואס איך בין, דאס מאכ'עק זיך געטראכט, פארוואס האב איך נישט געגעבען קיין עטליכע פאסיגע ווערטער, כדי זי צו טרייסטען, כדי אריינצוברענגען אין איהר מוט און האפענונג, כדי איהר צו געבען צו פערשטעהן, אז איך האב זי אויך ליב.... און אפשר איז בעסער אזוי, ווער ווייס וואס קען נאך ווערען, ווער ווייס, ווי אזוי איך וועל זיך קענען איינארדענען, צי וואס איהר מאכען פאלשע האפענונגען, אז די ענטוישונגען זאלען דערנאך זיין גרעסער?

די רעדער פון צוג האבען מאנאטאן געקלאפט ריטמיש און צום טאקט. די נאכט איז צוגעפאלען, די פאסאזשירען אין וואגאן האבען אנגעהויבען איינ־צודרימלען. מארעק האט זיך נאך טיפער פער־דוקט אינ'ם ווינקעל, צוגעמאכט די אויגען און אויך געפרובט איינצושלאפען. ער איז איינגעדרי־מעלט, עפעס א מאדנע חלום האט ער געהאט, געהם האט זיך אויסגעדוכט, אז א סקעלעט שטעהט איבער איהם און ציהט אויס זיין אויסגעדארטע האנד כדי איהם אנצוכאפען ביים האלז. א קאלטער שווייס איז איהם ארויסגעשלאגען אויפ'ן גאנצען קער־פער, איהם האט זיך געראכט, אז ער שרייט, רופט נאך הילף, אבער קיינער האלט איהם נישט. ער האט זיך ערשט איבערגעוועקט דעמאלט, ווען אימי־צער האט איהם אנגענומען ביים אקסעל און גע־זאגט:

— שטעהט אויף, מיר זענען ביי דער גרעניץ, מ'דארף רעווידירען אייער באגאזש. מארעק האט זיך אפגעטרייסעלט פון דעם שרעקליכען חלום. ער איז אויפגעשטאנען פון ארט, געוויזען זיין בילעט און זיין אויסלענדישען פאס, וואס איז נאכקאנטראלירט געווארען דורך א בעאמטען, די עאמטע זע־נען ארורכגעגאנגען אלע וואגאנעס און געגוי נאכ־קאנטראלירט די דאקומענטען, דאן איז געקומען די רייה אויפ'ן באגאזש. דאס איז שוין געווען א שווערע פראצעדור. ביי יעדען איינציגען כמעט, האבען די בעאמטע געפינען עפעס אזעלכעס, וואס מ'טאר נישט ארויספיהרען פון פוילען. אווער מ'טאר נישט אריינפיהרען קיין טשעכיען און די באגאזש־קאנטראל האט דעריבער געדויערט א היבשע צייט.

מארעק האט דעריבער נישט קיין מורא געהאט, ווייל ער האט געוואוסט, אז אין זיינע וואליזען געפינט זיך גארנישט אזעלכעס, צוליב וועלכען עס זאל קענען האבען אומאנגענעהמליכקייטען. ער האט דעריבער רוהיג אפגעווארט ביז ס'וועט קומען זיין רייה און ווען די בעאמטע זענען צו איהם צוגעקומען, האט ער רוהיג געעפענט זיינע 2 גרויסע וואליזען.

אין מאמענט, ווען די וואליזען זענען געעפענט געווארען האבען סיי מארעק און סיי די בעאמטע געגעבען א געשריי פון פערוואונדערונג. אין דער וואליזע איז געלעגען אנ'אפגעהאקטע מענשליכע פרויען־האנד.

(פארטזעצונג קומט)

אַ פּרינצעסין אין גלות

אַ דאַמע פון צאַר'ס משפחה דערצעהלט איהר גלות-געשיכטע

פון ס. דינגאל

ווענען רוסישע פּרינצען און פּרינצעסינס ווערט דערצעהלט, אַז עס איז שווער איצט צו פאָהרען אין די גרויסע אייראָפּעאישע שטעט אין אַ טאַקסי און נישט אָנשטויסען זיך אויף אַ געוועזענעם רוסישען פּרינץ, וועלכער איז איצט אַ שאָפער. עס איז שווער צו עסען אין אַ רעסטאָראַן און נישט געפינען קיין פּרינץ אַלס קעלנער און אַ פּרינצעסין — אַ קעכין. די מעהר פעהיגע מיטגלידער פון דעם צאַרס פאַמיליע האָבען זיך גענומען פאַר ליטעראַטור. און ווענינגסטענס איינע פון זיי, די פּרינצעסין מאַריע, אַ קוזינע פון דעם דערמאָרדעטען רוסישען צאַר, מאַכט נישט שלעכט.

איהר ערשטער בוך „די דערציהונג פון אַ פּרינצעסין" איז אין אַמעריקע פערקויפט געוואָרען זעהר גוט. איצט האָט זי פערעפענטליכט אַ נייעס בוך „אַ פּרינצעסין אין גלות" און ער וועט מסתמא האָבען נישט קיין ערגערען מזל. אַ גרויסען טייל פון איהם האָט זי שוין פריהער געדרוקט אַלס באַזונדערע אַרטיקלען אין די אַמעריקאַנער זשורנאַלען. איצט האָט זי די געזאַמעלט אונטער איין דאַך אין אַ בוך, און וועט מסתמא ווייטער עפּעס פערדינען. די געלד-נויט פון אַ פּרינצעסין איז גרויס אַפילו ווען זי איז אין גלות.

פאַרוואָס אַזעלכע ביכער זאָלען האָבען אַזא גרויסען ערפאָלג, איז שווער צו פערשטעהען. אפשר איז עס צוליב דעם זעלבען טעם, וואָס די קינאָס אין וועלכע עס ווערט פאָרגעשטעלט דאָס לעבען פון דער רייכער אַריסטאָקראַטיע, האָבען דערפאָלג. דער פשוט'ער עולם איז נייגעריג צו וויסען ווי עס לעבען די הויכע פריווילעגירטע קלאַסען, און ווער האָט נאָך געקענט זיין העכער און פריווילעגירטער ווי אַ רוסישע פּרינצעסין אין די טעג פון רוסישען צאַר?

אויב די לעזער וועלען זוכען אין דעם בוך גרויס רייכקייט און לוקסוס, ווי אין דעם ערשטען בוך פון פּרינצעסין מאַריע, וועלען זיי זיין ענטוישט. אין דעם בוך איז שוין די פּרינצעסין געפאַלען פון איהר גדולה, זי איז שוין נישט מעהר ווי אַ פשוט'ער מענש מיט פשוט'ע מענשליכע ליידען. זי הויבט אָן איהר בעשרייבונג פון דער צייט, ווען זי איז אַנטלאָפען פון די באָלשעוויקעס און זי איז קוים אָנגעקומען מיט'ן לעבען אין רומעניען, איבער׳ אַזוינדיג היבשער זיך איהר גאַנצע פאַמיליע און נישט וויסענדיג וואו זי געפינט זיך אַפילו.

נישט אין קיין גוטער צייט איז זי אָנגעקומען אין רומעניען, וויל אויך דער רומענישער הויף אין דעמאָלט געווען „אין גלות". די הויפּט-שטאָט איז אַריבערגעטראָגען געוואָרען פון בוקאַרעשט קיין יאַסי און דער קעניג מיט דער קעניגין האָבען געלעבט נישט בעסער ווי געוועהנליכע דאָרפישע פריצים.

דער רומענישער הויף איז אָבער געווען פרייגד ליך צו דער פּרינצעסין און האָט זי אויסגענומען ווי אַן אייגענע. ווען זי איז געקומען אַהין, איז זי באַלד קראַנק געוואָרען אויף לונגען-ענטצינדונג, און דורך דער צייט פון איהר קראַנקהייט איז די רומענישע קעניגין און איהרע טעכטער כמעט ווי נישט אָפּגעטראָטען פון איהר בעט. און האָבען געטון פאַר איהר אַלץ וואָס זיי האָבען געקענט.

ערשט ווען זי איז געזונד געוואָרען, האָט זי אָנגעהויבען צו בעקומען איין קלאַנג נאָכ'ן אַנדערן. אין רומענישען הויף האָט זי בעקומען די ידיעה, אַז פיל פון איהר פאַמיליע אין רוסלאַנד זיינען דערמאָרדעט געוואָרען. איהר פאָטער האָט מען נאָך די באָלשעוויקעס אַ געוויסע צייט געהאַלטען אין תפיסה. צוזאַמען מיט איהם, אין בעזונדערע צימערען, זיינען געזעסען אַנדערע פּרינצען פון דעם צאַרס פאַמיליע. יעדע נאַכט האָט איהר פאָטער געהערט ווי סאָלדאַטען פיהרען אַרויס איינעם פון זיי, און ער האָט נישט געהערט איהם צוריקקומען... ענדליך איז געקומען אויך זיין גורל, מען האָט איהם אַרויסגעפיהרט און דערשאָסען.

ליידענדיג פּרינצעסין מאַריעס בעשרייבונג וועגען איהר פאָטער, פּרינץ פּאַוועל, ווייזט ער זיך פאַר אונז נישט ווי אַ געפעהרליכער שונא פון דער געזעלשאַפט, נאָר אַ שטילער, רוהיגער, ראַפינירטער רוסישער פּריץ מיט אַ געשמאַק פאַר ליטעראַטור און מוזיק, מיט אַ נייגונג צו קונסט. ער האָט אויך איינגעפלאַנצט ביי זיינע קינדער אַ ליבע צו די אַלע זאַכען. צוליב דעם, וואָס איהר פאָטער האָט געטון אַ פראָסטען שידוך, געגען דעם ווילען פון צאַר, איז ער פערטריבען געוואָרען פון הויף. ער האָט ביז דער מלחמה געוואוינט אין אַ פאָר-שטעטעל פון פּאַריז, וואו ער האָט פאַר זיך אויפגעבויט אַ הויז און געלעבט פון דער הכנסה פון די גרויסע גיטער, וואָס ער האָט איבערגעלאָזען אין רוסלאַנד. די מלחמה האָט איהם צוריקגעבראַכט אַהיים, וואו ער האָט זיך געשטעלט צום דינסט פאַר זיין „צאַר און פאָטערלאַנד", און דאָ האָט איהם געטראָפען אויך די רעוואָלוציע, וועלכע האָט איהם שוין פערכאַפּט אין איהרע נעץ און נישט אַרויסגעלאָזען קיין לעבעדיגען.

די בעשרייבונג פון איהר פאָטער אין תפיסה און ווי אַזוי איהר מוטער האָט איהם געבראַכט יעדען טאָג עסען, ווייל זיין קראַנקער מאָגען האָט נישט פערטראָגען די טורמע-שפּייז, איז איינע פון די ריהרענדסטע אין גאַנצען בוך.

נאָך איהר פאָטער'ס טויט איז איהר מוטער ווי עס איז אָנגעקומען קיין פּאַריז און האָט געמאַכט איהר היים צוזאַמען מיט דער טאָכטער. אַ לאַנגע צייט האָבען זיי געלעבט פון דעם, וואָס זיי האָבען בּיסלעכווייז פערקויפט זייער צירונג. דאָס צירונג איז אָבער געוואָרען אַלץ ווענינגער און ווענינגער, און די נויט איז געוואָרען גרעסער. פּרינצעסין מאַריע האָט אָנגעהויבען אַרומצוקוקען זיך, וואָס זי קען טון אויף צו פערדינען צום לעבען. צוערשט האָט זי געמיינט, אַז איהר מאַן וועט איהר קענען געוואָרען מיט אַ היים אָבער גלייך האָט זי איינגעזעהן, אַז איהר האָפנונג איז אַן אומזיסטע. איהר מאַן — דער צווייטער מאַן — איז נישט געווען קיין גרויסער געשעפטסמאַן. יעדעס מאָל, ווען מען פלעגט צו איהם קומען מיט אַ „געשעפטס פאָרשלאַג". האָט מען איהם זעהר לייכט געקענט איבעררעדען אַריינצולעגען אין דעם געלד — איהר געלד, נאַטירליך, און עס פלעגט נישט נעהמען לאַנג, ביז וואַנען ער פלעגט זיך געפינען בעשווינדעלט, אָדער אַ שותף צו שלעכטע געשעפטען. אונטער אַזעלכע אומשטענדען איז איהר אויסגעקומען אויסצוטראַכטען פאַר זיך אַליין אַ וועג אין איהר נייעם לעבען.

נויט איז די בעסטע לעהרערין, און אויך אונזער פּרינצעסין האָט זיך אָנגעהויבען צופּאַסען צו איהר נייער לאַגע. זי האָט זיך דערמאָהנט, אַז אין דער יוגענד האָט זי זעהר גוט געקענט אויסנייהען. זי האָט צוריק גענומען אָפּרישען די דאָזיגע אַלטע פעהיגקייט איהרע און האָט געמאַכט פערבינדונגען מיט אַ גרויסער פּאַריזער מאָדע-הויז, פון וועלכער זי האָט גענומען אַרבייט. איהר אַרבייט איז געווען אַזוי ערפאָלגרייך, אַז זי איז פערוואָרפען געוואָרען מיט בעשטעלונגען.

צוערשט האָט זי געאַרבייט אַליין. און איהר מוטער האָט איהר אין דעם צוגעהאָלפען. ווען מען האָט די בעשרייבונג וועגען איהר אַרבייט צו יענער צייט, דאַכט זיך איינך, אַז איהר לייענט די געשיכטע פון אַן אַרבייטער מיידעל. זי האָט געאַרבייט פון גאַנץ פריה ביז שפּעט ביינאַכט, אָפט געאַרבייט אַזוי לאַנג ביז וואַנען די אויגען האָבען איהר אָנגעהויבען וועה צו טון. זי פלעגט אויסנייהען אויף גרויסע שטיקער זייד און עס האָט געפּאַסירט, אַז זי איז געווען אַמאָל אַזוי מיד, אַז זי זיך איינגעשלאָפען אין מיטען דער אַרבייט.

די געשעפטען האָבען זיך פערבעסערט. זי האָט געעפענט אַן אייגענע מאָדע-הויז אונטער דעם נאָמען „קיטמור", אַ נאָמען נאָך אַ בעליבטען הונט. זי האָט אָנגעהויבען בעשעפטיגען אַנדערע מיידלעך, מעהרסטענס רוסישע עמיגראַנטקעס. צו פיהרען געשעפטען דאַרף מען אָבער האָבען, ווייזט אויס, אַזעלכע פעהיגקייטען, וועלכע די פּרינצעסין האָט נישט געהאַט. וואָס גרעסער איהרע געשעפטען זענען געוואַקסען, אַלץ מעהר האָט זי זיך פערפּלאָנטערט. זי האָט געפונען, אַז איהר גרויסע הוצאה שלינגט איין די הכנסה. זי האָט גיך אָנגעהויבען צו זינקען אין חובות, איהר פאַמיליען-לעבען איז אויך נישט געווען קיין גליקליכער. איהר האָט וועה-געטון צו זעהן, ווי אַזוי זי אַרבייט שווער צו פערדינען אַ פראַנק און איהר מאַן פערשווענדעט דאָס לייכטזיניג מיט גוטע ברידער און ענדליך האָט זי זיך פון איהם בעפרייט. זי האָט זיך גאַנץ גיך בעפרייט אויך פון איהרע געשעפטען, און אין אַ קורצער צייט אַרום האָט זי בעקומען אַנ'אָנבאָט פון אַ שוועדישען אַרויסגעבער צו דרוקען איהרע מעמואַרען, דאָס האָט איהר געגעבען דעם ערשטען שטויס צו שרייבען, וואָס האָט זיך שפּעטער אַרויסגעוויזען צו זיין פאַר איהר אַ בעסער געשעפט ווי צו זיין אַ פּרינצעסין.

איצט געפינט זי זיך אין אַמעריקע.

ראַדיא-פּראָגראַם

דינסטאג, דעם 25-טען אָקטאָבער

11,40 טעגליכע פּרעסע-איבערזיכט. 11,50 מעטעאָראָלאָגישער קאָמוניקאַט פאַר לופט - פליה - קאָמוניקאַציע. 11,58 צייט-סיגנאַל. 12,10 גראַמאָפאָן-פּליטען. 1,20 מעטעאָראָלאָגישער קאָמוניקאַט. 3,50 ספּאָרט-קאָמוניקאַט. 4,00 רעפּערטואַר. 4,30 גראַמאָפאָן - פּליטען, רעפּערטואַר. 5,00 נאָכמיטאָג - קאָנצערט. 6,00 לייכטע מוזיק. 6,55 פערשידענעס. 7,15 קאָמוניקאַט. 7,20 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער, רעפּערטואַר פון די טעאַטערן. 7,30 פּליטען. 7,45 ראַדיאָ-פּרעסע. 8,00 קאָנצערט. 8,50 ספּאָרט-ידיעות. 8,55 ראַדיאָ-פּרעסע. 10,00 ליטעראַרישע פּערטעלשעה. 10,15 טאַנץ-מוזיק. 10,55 מעטעאָראָלאָגישער און פּאָליציי-קאָמוניקאַט. 11 טאַנץ-מוזיק.

אויסלאַנד

7,05 ריגאַ — אָפּערעטקע „די ציריק-פּירשטין" פון קאַלמאַן. 7,30 בודאַפּעשט — אָפּערע. 7,30 אָסטראַוו — אָפּערעטקע. 8,00 בערן — סימפאָנישער קאָנצערט. 8,05 קראָלעוויעץ — אָפּערע. 8,20 בוקאַרעשט — סימפאָנישער קאָנצערט. 8,30 מיילאַנד — אָפּערע. 9,00 לאָנדאָן — אָפּערע.

אין די פּוילישע טעאַטערן

אין שטאָטישען טעאַטער ווערט היינט געשפּילט „מאַריוש".

אין „קאַמעראַל-טעאַטער" — די לייכטע קאָמעדיע „דער בעליבטער לעאָפּאָלד".

אין טעאַטער „פּאָפּולאַרני" „דער טאָג אויף מעדלען".

ווילנער טרופּע
יודיש דראַם. טעאַטער אין פּוילן
אַנפירונג: מ. מזאה. יאָר XVII

יודיש
קאַמעראַל-טעאַטער
אַלעע 1-טער מאַי 2.

היינט, דינסטאג, דעם 25-טן אָקטאָבער, 9 אַ זייגער אָוונט

בונט אין אויסבעסערונגס-הויז

אַ היינטצייטיקע טעאַטער-שטיק אין 3 אַקטן

מחבר: פּעטער-מאַרטין לאַמפּעל. יידיש: מ. מ. רעזשי: יעקב ראָטבוים.

פירען אוים:

פּאַסטאָר . . . . יעקב קורלענדער
פּראָוואַלטער . . . . . דניאל שאַפּיראָ
וויקטאָריאַ . . . . . . מרים אָרלעסקאָ
דערציער . . . . . . משה פּאָטאַשינסקי
פּראַקטיקאַנט . . . . . נחום מעלניק
פּריץ . . . . . חבל בוזגאַן
קורט . . . . . יעקב מאַנסדאָרף
ערווין . . . . . דבורה ראָזענבלום
קאַרל . . . . . ***
(זעגלינגען פון אויסבעסערונגס-הויז)
אַ באַזוכערין . . . . . רבקה שילער
פּאָליציי-אָפיציר

דאָס טעאַטער-שטיק איז געבויט — פּיי פריהער דראַמאַטישער באַאַרבייטונג, אויפן גרונד פון אויטענטישע דאָקומענטירטע געשעענישן און פאַקטן, פאַרשריבן דורך יינגלעך פון אַ אויסבעסערונגס-הויז אין דייטשלאַנד.

בילעטן צו בעקומען פון 11 ביז 2 בײַטאָג און פון 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג — אין קאַסע פון טעאַטער.

אַדמיניסטראַטיווע אַנפירונג: ב. אסם.

טעאַטער „סקאַלאַ", שרודמיעסקאַ 15.

גאַנץ לאָדז
רעדט שוין פון בעריהמטע וואַרש. קליינקונסט-טעאַטער

די יודישע באַנדע

היינט, דינסטאג, פונקט 9 אָוו.

מיט איהרע פרעהליכע „באַנדיטען":

חנה גראָסבערג, ראָזאַ גאַזעל, לאַלא פּאַלמאַז, זישע קאַץ, דוד לעדערמאַן, מ. אפּענהיים

און רעזשיסער יצחק נאַזשיק

אין זייער גלענצענדער אַקטועלער שלאַגער-רעוויע

טאַנצט יודעלעך טאַנצט!..

צונויפגעשטעלט און אויסגעפיהרט פון יצחק נאַזשיק.

אינספּיציענט: ב. שוואַרצשטיין. אדמ. לייטונג: יאַן וויינבערג.

גאַרדעראָבע פריי און נישט געצוואונגען זיך אויסצוטיען! בילעטן אין קאַסע פון „סקאַלאַ"

(145

ר. איזראַעל

דאָס בופעט-מיידעל

אַ סענסאַציאָנעל-עראָטישער ראָמאַן פון דער לאָדזער ווירקליכקייט

די פּאָליציי האָט שוין געהאַט אין האַנד אַלע פעדים פון דער שרעקליכער באַנדע וואָס איז אַזוי פיל פערברעכענס, אַפערעס און שאַנטאַזשען בעגאַנגען. נאָך די ערקלערונגען פון דעם אַלטען פערברעכער, האָט די פּאָליציי שוין געהאַט אויך אין האַנד דעם געהיימנישפולען אָנפיהרער פון דער באַנדע, דאָס איז געווען בערגער.

ליאָוואַ האָט נאָך די אַלע דאָזיגע פאַקטען נישט מעהר געקענט לייקענען, ער האָט זיך נישט נאָר אין אַלעם מודה געווען, נאָר אַפילו נאָך געגעבען אָנווייזונגען דער פּאָליציי, ווי אַזוי זי וועט קענען טרעפען אַלע מיטגלידער פון דער באַנדע צוזאַמען און וועט מיט איין מאָל קענען זי ליקווידירען. לויט די ערקלערונגען פון ליאָוואַן האָט די פּאָליציי באַלד אין דער זעלבער נאַכט אַרומגעשטעלט דאָס הויז, וואו ס'האָט געוואוינט די „מוהמע גוטשאַ", די פּאָליציי-פונקציאָנערען וועלכע זענען געווען איבערגעטון אין פערשידענע פאָרמען, האָבען בעמערקט, ווי אין דעם הויז געהען איינציגווייז אַריין יונגע פאָרלעך, און איינצעלנע מענשען, אַלע האָבען זיך פאַר'ן אַריינגעהן אין דעם הויז גוט אַרומגעקוקט, אויב אימיצער בעמערקט זיי נישט, און דאַן זענען זיי שנעל פערשוואונדען געוואָרען אין טויער. די פּאָליציי האָט זיך נישט געאיילט. ווער ס'האָט נאָך געקראָכען אַרויס צוגעהן פון הויז איז גלייך פערהאַלטען געוואָרען און אַוועקגעפיהרט פון דעם אָרט. ערשט נאָך האַלבע נאַכט איז אָנגעקומען בערגער. רוהיג און לאַנגזאַם אַזוי ווי שטענדיג איז בערגער אָנגעקומען אין זיינע עלעגאַנטע מלבושים, מיט אַ צילינדער אויפ'ן קאָפּ, לאַקירשיך און אַ שטעקען מיט אַ גרויטען זיל בערנעם קאָפּ. מ'האָט איהם נישט געשטערט און ער האָט אויך נישט געהאַט קיין שום חשד, אַז ס'איז איהם צוגעגרייט געוואָרען אַ נעץ, אין וועלכער ער וועט באַלד אַריינפאַלען, ווען די פּאָליציי-פונקציאָנערען האָבען זיך איבערצייגט אַז בערגער איז שוין אַריין אין דער וואוינונג פון דער „מוהמע גוטשאַ", האָבען זיך צו אַלע איינגענג אַ לאָז געטון די אַגענטען און זיך אַריינגעריסען איבערוויניג, אַלע יונגעלייט מיט די מיידלעך, וועלכע מ'האָט געטראָפען אין קיין נישט צווידריטיגע פּאָזע האָט מען גלייך אַרעסטירט און אָפּגעפיהרט אין אַרעסט, די הויפּט-אויפמערקזאַמקייט איז געלעגט געוואָרען אויף צו פערהאַלטען בערגערן.

ווען די פּאָליציי איז אַריין אין לאָקאַל איז גוטשאַ קודם-כל אַריין צו בערגערן כדי איהם צו וואָרענען פאַר דער געפאַהר, ער איז אָבער געבליבען רוהיג און געזאָגט:

— ס'האָט געמוזט קומען דערצו, מיינע מיטהעלפער האָבען געטויגט אויף כפּרות.

עטליכע סעקונדען האָט בערגער נאָכגעטראַכט דאַן האָט ער עפּעס געזאָגט צו גוטשאַן, וועלכע איז צוגעגאַנגען צו אַ שופלאָד, עס געעפענט און פון דאָרט אַרויסגענומען אַ שאַכטעל מיט איינשפּריצונגען.

— וועסט מיר מאַכען אַזויפיל איינשפּריצונגען, ביז איך וועל הייסען אויפהערען, אָבער זיך נישט אָפּשטעלען נאָר כסדר איינשפּריצען, גוטשאַ האָט איהם ווילד אָנגעקוקט און דאַן געזאָגט:

— וואָס געהסט דו טון? דו ברענגסט זיך דאָך אַוועק. דריי אַזעלכע איינשפּריצונגען און ס'איז נאָך דיר, בערגער.

— האָסט אַ כוונה, איך וועל אויסהאַלטען מעהר ווי זעקס אַזעלכע איינשפּריצונגען, אָבער איצט מאַך נישט מיט מיר קיין איבעריגע טענות. הויב אָן.

בערגער האָט אַראָפּגענומען די מאַרינאַרקע, ענטבלויזט זיין האַנד, צוגעמאַכט די אויגען און דערלאַנגט די האַנד גוטשאַן. די „מוהמע" האָט מורא געהאַט זיך אַקעגענצושטעלען און האָט אָנגעהויבען די שרעקליכע אַרבייט פון איינשפּריצען בערגערן סם-איינשפּריצונגען. נאָך יעדען שטאָך מיט דער נאָדעל האָט בערגער זיך פערקרומט, פערביסען די ליפּען און דאַן אַרויסגעקרעכצט דורך די ציינער:

— נו, שטעה נישט, ווייטער.

די קללות אין די איבריגע צימערען האָבען נישט אויפגעהערט. פון אַלע זייטען איז מען געלאָפען, די אָנוועזענדע אין לאָקאַל האָבען געזוכט אַן אָרט, וואו זיי וואָלטען זיך געקענט בעהאַלטען פאַר דער אָבלאַווע, וואָס איז אויף זיי אַרויפגעפיהרט געוואָרען, די קולות האָבען זיך דערנעהנטערט צום צימער, וואו בערגער האָט זיך געפונען, פּלוצלונג האָט אימיצער אַ ריס געגעבען די טיר, וועלכע האָט מיט אַ קרעכץ נאָכגעגעבען און זיך געעפענט, און אין צימער זענען אַריין עטליכע פּאָליציי-פונקציאָנערען. בערגער האָט נישט געעפענט די אויגען, האַלב-בעוואוסטזיניג, האַלב-וואַך האָט ער אַלץ גערעדט צו גוטשאַן:

— הער נישט אויף, ווייטער, ווייטער, נאָך נאָך...

איינער פון די פּאָליציסטען האָט זיך גלייך אָריענטירט, וואָס דאָ קומט פאָר, ער איז צוגעשפּרונגען צו גוטשאַן, און איהר מיט געוואַלד אַרויסגעריסען דעם אַפּאַראַט פון האַנד, בערגער איז געלעגען אויף דער קאָסעטקע אַזוי ווי ער וואָלט געשלאָפען מיט אַ שמייכעל אויף די ליפּען.

(סוף קומט).

וויכטיג פאר מחותנים
אוּן פאַר אַלע!
ווער עס וויל קויפען
פּעדערן און פּוך
זאל נור קויפען ביי חיים זישע פוקס,
לאדז, פולנאצנא 13
צו זעהר ביליגע פרייזען. געדענקט דעם אדרעס!

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

פריוואטע
ס'ווערט געזוכט האנד-נייהערינס צו סווי-טערס. צו מעלדען זיך ציגעל-גאס 56, וו. 10.

ס'ווערט געזוכט אַן אַגענט פון דער גאלאַנ-טעריע-בראנזשע, וואס ארבייט הינטער לאָדז. צו מעלדען זיך פילסודסקיעגאַ 63, וו. 1a. 8199

קוואליפיצירטע האנד-נייהערינס ווערען גע-זוכט צו סוויטערס. זגערזשער 43/45, וו. 79.

עס ווערט געזוכט אַ געזעלען און אַ האַנד-נייהער צו מענער-מאַגאַזין 1-טער סאָרט ביי קליין, גליובנא 5. 6506

אַ שיק-יונגעל ווערט געזוכט ביים דאַמען-שניידער גערשענאָוויטש, טראַוגוטא 8. 6509

ס'איז נויטיג אַ קירזשנער-געזעלען ביי דאַנ-ציגער, פילסודסקיעגאַ 42. 6510

ס'איז נויטיג אַ גוטע מיטנייהערין און אַ לערן-מיידעל צו ערשטע סאָרט אָבערהעמדער. וואָלבאָרסקא 7, ווייספאַגעל. 6511

עס ווערט געזוכט שטריקער-ארבייטער, ווי אויך האנדשוה-מאַשינען צו פערקויפען 7-ער און 8-ער 21 צענטימעטער, ווי אויך אַ 7-ער מאַשין 70 צענטימעטער און אַ 8-ער 70 צענטימעטער ביי סאָסנאָווסקי, פילסודסקיעגאַ 19. 6513

ס'ווערט געזוכט אַ מענש צו דאמען-בעטעלט. די אדרעס צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע פון דער צייטונג. 6521

לאָקאַלען
אין צענטרום שטאָט איז פון זאָפאָרט איבער-צוגעבען אַ לאָקאל, בעשטעהענד פון 2 גרויסע צימערן אויף אַ גאנצען טאָג פון 8 פריה ביז 7 אָוו. געאייגנעט פאַר אַן אַדוואָקאַט אָדער סרעבלובקע. צו ערפאהרען ביי יאָסקאָוויטש, פאַלידרניאָווא 2.

איבערצוגעבען אַ צימער אויף אַ פראַצאָווניע, ווי אויך אַן אָרט צו שלאָפען פאר עטליכע אנשטענ-דיגע יונגעלייט אָדער מיידלעך, קענען זיך מעלדען ביים צייטונגס-פערקויפער פיעטריקאָווער 10.

צו פערמיטען אַ שטוב און אויך אַ געוועלב מיט אַ שטוב און קיך. צו ערפאהרען אויף מרדכי גבאי'ס גאס 9, ביי צוקערמאַן.

פערשידענעס
פערלוירען געוואָרען אַן אינקאַסאָ-קוויט פון באַנק קופיעצקאַ קרעדיטאָווי אויף נומער 66195 אויס'ן נאָמען ל. פרענקעל, צאָהלבאַר דעם 10/X אין מיר אויף אַ סומע 187 זל. עס ווערט ער-קלערט פאַר אונגילטיג. 6565

Zagubiono kwit inkasowy za № 6836 wyd. dn. 22/9 przez Bank Zw. Sp. Zar. w Łodzi, na zł. 331.— Kwit unieważniam N. Wonsowicz. 6508

Student, wykwalifikowany pedagog, udziela lekcji. Naucza również dorosłych szybko-gruntownie polskiego. Ceny przystępne. Tel. 123-18 2—4 i 8—9 wieczór. 6507

מעבליטע ארבייט
אַ טיכטיגער פערקויפער פון דער קאָנפעקציע-בראנזשע, מענסקע אויבערן, זוכט אַ פאָסטען. אָפערטען אין אדמ. פאַר „A. G.". 6514

אַ פעהיגער יונגערמאַן זוכט בעשעפטיגונג ביי וואָס פארע ארבייט ס'זאָל נישט זיין, ס'קען זיין אויף אַרויספאָהרען, בעקאַנט אין דער טריקאָטאַזש-קאָנפעקציע-בראנזשע, ווי אויך אויפ'ן וואַר-שאָווער פלאַץ. ערשטקלאַסיגע רעפערענצען. אָפער-טען אין אדמ. פאַר „פעהיג". 6511

וועדקשטעט פון שירמס
און שפאַציר-שטעקענס
ס. פייגענבוים,
לאדז, באַרוטאָוויטשאַ 19
עמפפעהלט אין אַ רייכען אויסוואַהל פון ק'לירטע דאַמען- און מענער-שירמס און שטעקנס צו האָקורענט-פרייזען.
נעמט אָן צולרליי רעפעראַטורען פון שירמס און שטעקנס

ישיבה תורת חיים
פאַר קינדער. וואָס לערנען אין פּאָווּשעכנע שולען מעלדעט, אַז ס'ווערען אָנגענומען קינדער פון יע-דער עלטער צו לערנען אַלע למודי קודש.
עברי, חומש, רש"י, תנ"ך, משניות, גמרא, ותוספות, העבראיש און יודיש
איינשרייבען נייע תלמידים פון מאָנטאַג, פרשת בראשית, טעגליך פון 10 פריה ביז 10 אָוועגד זגערזשער 38, ביי וואָלבאָרושער רבי שליט"א.

קונסט-פאָטאָגראַפישער אַנשטאַלט
אויפנאָהמעס צו מאַטריקולען און פּאַסער
נור 1 זל. 6 שטיק
רעטושירט, ברוינע פארב, ווי אויך פּאָסט-קאַרטען אויפנאָהמען צו ביליגע פרייזען. איך נעהם אַן, צו קאָפּירען פון אַמאַטאָרען.
L. LAKS מיט צכטונג
זשעראָמסקיעגא 84.
צופאָהר מיט טראַמוואַיען 8, 5, 6, 16 און 9.

Dr. med.
W. Eychner
אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאַנאַ 4
(נעבן קינא „טשארי") טעל. 134-72
נעהמט אָן פון 2 ½ – 4 און פון 7 – 8 אָוועגד

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
נעמט אָן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאָג און פון 5–9 אָוועגד. זונטאָג פון 10–1 בייטאָג.
פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע - פרייזען.

Dr. HELLER
ספעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע קראַנקהייטען און מענער-שוועכע
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8 ביז 11 פריה און פון 4—8 אָוועגר.
פאַר פרויען אַ ספעציעלער וואַרטע-זאַל.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med
REICHER
פאַלודניאָווא 28, טעל. 20193
ספעציאַל-אַרצט פאַר מענער-שוועכע-בעהאַנדלונג
קינדערלאָזיגקייט און סעקסועלע פעראַטונגען
נעהמט אָן פון 5 — 8 אָוועגד.
זונטאָג און יום-טובים פון 9 – 1 בייטאָג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8–11 און פון 5–9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9–1 פאַרמ.
באַזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. med.
H. Helman
ספעציעל-אַרצט פאַר האַלז, נאָז און אויערן-קראַנקה.
PIOTRKOWSKA 68, tel. 112-20
צוריקגעקעהרט
נעמט אָן פון 10 ביז 12 און פון 5 ביז 7 אָוועגד

שייטלען
– מיט –
פאריזער שרינדען
ווי אויך
פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאַסיג און רעיעל אויסגעאַרבייט
און אַנדולאַציע
צו ביליגע פרייזען,
ביי קערש
סקווערא'ווא 15.

אויפפאָדערונג!
דערמיט פאָדער איך אויף די לעקטאָרען ה"ה: אברהם קאַלסקי, וואָס איז שולדיג פאַר 5 יאָהר דירה-געלד און יאַנקעל פעלטאָ — שולדיג פאַר 3 יאָהר דירה-געלד, אַז זיי זאָלען במשך פון 8 טעג פרייוויליג זיך אַרויסציהען פון די וואוינונגען. אין געגענפאַל וועל איך זיין געצוואונגען די עקסמיסיע אויסצופיהרען. איך בעמערק, אַז ביים פריי-ווילינען אַרויסציהען, שענק איך זיי ס'גאַנצע דירה-געלד. דער הויז-אדמיניסטראַטאָר פון 11. ליסטאָפאַד 31.

ENGLISH
פּראַנפּענגער און פאָרט-געשריטענע. קאָנווערסאַ-ציע, ליטעראַטור ערטיילט אַ פעהיגער פע-דאַגאָג. — אָפערטען אין אדמיניסטר. פאַר "Mir"

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט. אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס איז גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראָך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאָפּ, אָדער אזוי ווי א וואַסער-קאַן און עס פעלט אַריין אין דעם פיס און דער קראַנקער איז אין אַ גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטערבליך. ספעציעל גאַנצע הייל בעגדאַזשען אויסגעצייכענט גוט דורך דרייסיג פראָפעסאָרען מיט מיינע בע-האַנדלונג און פון דייטשען פראָפעסאָר דאָקטאָר בראָכירעווינד בעווייזען זיכער דעם שווערסטען און געפעהר-ליכסטען ברוך. אויך פאַר הויקערס, ליימונגען מיט הייל-גאַרסעטען און שפאַ-רעטען פאר פערקרומטע פיס און פלאַט-פיס, ספעציעלע איינלאַגען אין די שיך קינסטליכע גומענע פיס אין הענד, גומענע זאָקען, פאר די גרעסטע קראַנקע אָדערן. עמפפאַנגט פון 9 ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוועגד

ארטאָפעדישע אַנשטאַלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס פערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אונבע-דינגט נויטיג. די פלאַמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעטס-פראָפעסאָרען: פראָפ. ד"ר באַראַנטש, פראָפ. ד"ר י. מאָריש-לער, פראָפ. ד"ר בר. קיעלאַנאָווסקי און אויך אנדערע.
מען נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאַנקזאַגונג.
דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטען דאַנק פאַר דעם הייל-אָרטאָפעדישען גאַרסעט, וואָס עס האָט פערלענגט מיין 18-יעהריגער טאָכטער דער ה' ד"ר. י. ראַפאַפאָרט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10 מיין טאָכטער איז געווען קראַנק אויף פערקרימונג פון קריין-ביין.
פישעל ווילדמאַן.

יעדער איינציגער
האָט זיך אי-בערצייגט, אַז פאַר
מעבעל
דיוואַנעס, פעלצען, נייה-מאַשינען, גאַרדעראָבען או"וו
צאָהלט די העכסטע פרייזען
א. וויילצמאַן שענקעוויטש 23
טעלעפאָן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

חדר „תורה ודת"
עם גן-ילדים
פל. וואָלנאָשטשי (נייע שטאָט) 6
מאַכט בעקאַנט דאָס נאָך א גרינדליכען רעמאָנט ווערט דאָס חדר צום נייעם שול-יאָהר פולשטענדיג רעאָרגאַניזירט און פערפולקאָמט אויף אַלע געביטען פון למודי קודש און למודי חול.
איינשרייבונגען פון נייע תלמידים אויפ'ן קומענדיגען שול-יאָהר 1932/33 אין אלע מחלקות ווי אויך אין גן-ילדים (פרעבעל-שול) קומען פאַר יעדען טאָג פון 9–1 בייטאָג.
עלטערן!
פערשרייבט אייערע קינדער אין חדר „תורה ודת", וואו סווערט געלייגט גרויס אכט אויף דער ערציהונג און דרך-ארץ'דיגע אויפפיהרונג און ס'ווערט געלערנט דורך מלמדים ספעציאַליסטען תורה ודרך ארץ און אלעס, וואָס אַ יודיש קינד דאַרף צו וויסען!
קינדער פון 4 ביז 8 יאָהר ווערען אַהיים-געפיהרט דורך אַ ספעציעלען מענש.
צוליב'ן קריזיס – הנחה-פרייזען.

ביליגער ווי איבעראל
אויפ'ן ווינטער-סעזאָן פעלד-בעטלעך פון אייגענער אויסאַר-בייטונג, ניקעל-בעטען, פאַטענט-מאַטראַצען, קאָזעטקעס און סאָפּ-משאַנעס, קינדער-בענקלעך, איי-זערנע צוזייג-בעטלעך, מאַטראַצען-ספאָרט-וועגעלעך צו פאַבריקס-פרייזען אין אַ גרויסען אויסוואַהל עמפפעהלט
KRAJOWA CENTRALA ŁóŻEK
66 Piotrkowska 66
פאָדערט איבעראַל די בעוואוסטע פעלד-בעטען מיט דער פירמע „CENTRA"

לעטשניצע
פון דאָקטוירים-ספעציאַליסטען
17 זגיערזשער 17,
טעלעפאָן 116-33
ס'נעהמען אָן דאָקטוירים פון אַלע ספעציאַליטעטן
ד"ר גאָלדשטיין-פּאַלאַס, ד"ר יוסטמאַן, ד"ר מ. קאַנטאָר, ד"ר ציגע, ד"ר ראַ-קאָווסקי, ד"ר ראָזענצווייג, ד"ר רוזשאַ-נער, ד"ר וויינבערג, ד"ר סטופעל, צאָהן-ארצט גראַדזיענטשיק-קאַראַשיאָוואַ
ווי אויך וויזיטע איין שטאָט.
רענטגען-בעשטראַלונגען, קוואַרץ, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, און ערצטליכע אַנאַליזען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקה. און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאָנסיליומס מיט ספעציאַליסטען פון אוראַ-לאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.
קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט דיאַטערמיק.
—מעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוועגד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ.
נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען,
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
– באַזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען
וויזיט 3 זל.

אַנאָנסען-פרייז פאַר אַ מילימעטער-שורה
פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ —60 „ „ „ „ 4 „
נאָכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ —18 „ „ „ „ 8 „
אויסער דער שטאָט 50 פראָצ. טייערער, אויסלאַנד 100 פראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. אַ וואָרט

נעקראָלאָגען-20 גר. אַ מ/מ (אין דער זייט 8 שפּאַלטען) קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע וואָרט — 10 גר.

אַבאָנאַמענטס-פרייז:
אין לאָדז – 4 זלאָטעס אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ – 5 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אַמעריקאַ—1 דאָל.

פּעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אַנאָנס אָדער צוריקצוצאָהלען פאַר דעם אַנאָנס

פאַר'ן אינהאַלט און טער-מין פון די אַנאָנסן איז דער פערלאַג נישט פעראַנט-וואָרטליך. די אדמינ. איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman